

Lärare skriver

Lärare skriver

Ingrid Bosseldal (redaktör)
Sara Andersson
Elin Bolkéus
Linda Claremar
Martin Ekenvärn
Anna Charlotta Gräslund
Bente Halvorsen
Louise Hansson
Åsa Isaksson
Johnny Normark Friskilä
Hanna Olenius
Lina Pascal
Lisbet Zacconi Malmodin
Elisabet Övermo

Copyright Författarna

Institutionen för utbildningsvetenskap
Humanistiska och teologiska fakulteterna
Lunds universitet

FÖRORD

INGRID BOSSELDAL

Den 13 december 1995 recenserade jag Torgny Karnstedts roman *Låtsaskungen* i Helsingborgs Dagblad. Jag hade ganska nyligen lämnat läraryrket för kulturjournalistiken. Det var en händelserik tid och jag har glömt mycket men inte den där romanen. Den var, som jag omtumlad skrev i min recension, något så ovanligt som en kärleksfull berättelse om en fröken och hennes elever. Dessutom var det en pedagogisk idéroman. Vad behöver barn på glid? En tuff ställföreträdande pappa, en machoman som kan sätta tydliga gränser och bredbent styra allt som sker från katedern? Eller en fröken som Karnstedts huvudperson, den nyutexaminerade mellanstadieläraren Magdalena, som i stället för disciplin och konsekvens improviserar, blundar, räknar till tio och, för att citera mig själv, ”jobbar och känner tillsammans med barnen”?

Karnstedts roman ger lust till läraryrket. Den närmar sig eleverna med tillit och porträtterar dem med kärlek. Det här är före npf-diagnosernas förklaringsram. I stället är eleverna stämplade som värstingar eller som verkningar av sociala problem. Vinddrivna. Slagna. Misstänksamma. Misstänkliggjorda. När den elev introduceras, som gett romanen sin titel, gör han det med ängsliga knarrande steg:

”Två tunna små svartklädda ben, ett hoppande hjärta bakom en sliten skinnjacka av MC-modell, ögon som sparvar, i ena örat en ring och på huvudet en bylsig rastafari-färgad mössa”.

Låtsaskungen, både eleven och romanen, har varit med oss när vi utvecklat kursen Kreativt skrivande för lärare. Det är så många som har åsikter om skolan, många som skriver om skolan, många som dramatiskt frammanar en skola med problem och dessutom verkar vara förvissade om att det är lätt att åtgärda dessa problem bara lärare begrep att de måste börja göra på något annat sätt än de gör. Lärare måste lyssna på barnläkare och hjärnforskare. De måste byta kunskapssyn och börja undervisa. De måste ge mer läxor, andra läxor, inga läxor. De måste ge mer rättvisa betyg. De måste hålla elevernas föräldrar kort. De måste samarbeta med föräldrarna. De måste ha nolltolerans mot elever som stör. De måste sluta flumma och höja garden. Eller börja och sänka den.

Mer sällan hörs lärare i den här debatten. Och ännu mer sällan gestaltar lärare sin praktik, skolan och dess människor skönlitterärt.

Med kursen Kreativt skrivande för lärare som erbjudits som distanskurs somrarna 2022 och 2023, har vi velat ge vårt bidrag till att förändra det där – i det lilla och mycket ödmjukt, men ändå. Vi har velat ge lärare och lärarstudenter redskap och utrymme att

utveckla sitt skönlitterära skrivande och vi har uppmuntrat dem att utforska sina erfarenheter av läraryrket skönlitterärt för att kunna bidra till en mer komplex och reflekterad bild av skolan i samhället, sig själva som lärare och av de elever, kollegor och elevers målsmän som de möter i yrket. Parallellt har vi också sett ett egenvärde i att skapa ett rum för kreativitet, utan att detta rum måste uppfylla något annat uttalat syfte än att vara en plats för konstnärligt utforskande och skapande.

Idag är vi mycket stolta över att kunna presentera den här digitala antologin med dess aplock av de texter som hittills skrivits inom kursens ram. Antologin har fått titeln *Lärare skriver* och får jag säga det själv, har den blivit just ett sådant bidrag till att gestalta skolans och lärarprofessionens villkor och komplexitet som vi hoppades på när idén om den här kursen föddes.

Lund, 1 november 2023

EN UPPLEVELSE

SARA ANDERSSON

I samband med att den här antologin började ta form tänkte jag mycket på idéer som utbildningsfilosofen John Dewey skrev fram i sitt verk *Art as Experience* (1934) för snart hundra år sedan.

Dewey menar att vi lever i ett konstant flöde av upplevelser. Mycket av det vi upplever tar vi aldrig riktigt in eller till oss: det bara flödar förbi. Men emellanåt får vi uppleva något som Dewey kallar för *en* upplevelse. Det är en upplevelse som på något vis är inramad, som går att skilja ut från det ständiga upplevelseflödet som en enhet. Sådana upplevelser rymmer ett slags stegring mot en upplösning. De utgör en sammansmältning av många olika sätt att veta och förstå: praktiskt vetande, logiskt resonerande, sinnligt erfalande, empatiskt inkännande. De drabbar oss på flera våglängder, och vi kanske i första ögonblicket känner snarare än vet att de är meningsfulla och har makt att påverka hur vi ser på och förhåller oss till världen.

Skönlitteraturen har en särskild makt att bjuda oss på sådana upplevelser. För mig rymde den här antologin flera.

Det är en alldeles särskild process att rama in en upplevelse genom kreativt skrivande. Upplevelsen kanske är ens egen, men den behöver inte vara det. Den kan tillhöra en annan person – en fokalisator som kan ha en förlaga i verkligheten men som också kan vara helt fiktiv. Oavsett vilket måste den person vars upplevelse man ramar in behandlas med respekt för sin särart, om inte av etiska så av estetiska skäl: för att upplevelsen ska ringa sant och starkt. Som kurslärare blev jag berörd av hur tydligt ni deltagare verkade känna nödvändigheten av detta. Ni mejslade med stor eftertanke fram era karaktärens röster och ord, vad de hade att säga och varför. Det grannlaga arbetet med att frammana och återge en livsvärld kan, tror jag, i sig vara en upplevelse.

I vår egen tid har en hel del forskning bedrivits om vuxnas möjligheter att lära genom kreativt skrivande, både inom och utom professionella ramar. Rande Lawrence Lipson, Carolyn Clark och Marsha Rossiter tillhör de akademiker som har skrivit återkommande om hur vuxnas lärande är sammanvävt med berättelser och att berätta. De förknippar detta berättelsebaserade lärande med läkande och förändring både på det individuella och det samhälleliga planet. Vad gäller kreativt skrivande som verktyg för professionellt lärande är Rita Charon, läkare och läkarutbildare, en respekterad pionjär med flera välciterade publikationer i bagaget, och det finns numera en ganska rik flora av forskningsartiklar om kreativt skrivande just inom vårdprofessionerna. I mina ögon är det glädjande att en motsvarande litteratur om lärares och lärarstudenters kreativa skrivande har börjat spira under senare år.

I vårt nordiska sammanhang publicerades till exempel år 2021 Anne Martins avhandling *“Draw with words, write myself”: Supporting Teachers’ Professional Development in*

Creative Writing Communities. Den bygger huvudsakligen på data från en skrivarcirkel i vilken elva finska grundskolelärare från olika skolor möttes, skrev och samtalande under läsåret 2016-2017. Martin finner att kreativt skrivande i grupp kan vara betydelsefullt för lärare på flera olika sätt. Hon påtalar att läraryrket utövas i en komplex, socialt heterogen och oförutsägbar miljö, och att lärare därför behöver få ägna sig åt kompetensutveckling som inte endast ger standardiserade lösningar. Det kreativa skrivandet kan vara ett sätt att i lugn och ro, utan tryck på omedelbart agerande, utforska komplexiteter som man har att förhålla sig till som lärare, och att synliggöra dem på ett sätt som ger möjlighet att inbjuda input från kollegor. Vidare lyfter Martin fram att många lärare upplever hög stress och belastning i sin yrkesutövning. Det behövs därför forum och redskap för att ge och få kollegialt stöd som sammanför teoretisk och praktisk yrkeskunskap med yrkets känslomässiga och identitetsförbundna aspekter, och Martin finner att en skrivarcirkel kan erbjuda ett sådant forum och sådana redskap.

Utöver relevansen för reflektion, identitetsarbete, kollegial stöttning och emotionell återhämtning lyfter Martin även fram kreativ utveckling som ett viktigt mål med lärares skrivande. Trots allt, menar Martin, är det en viktig och krävande del av det moderna läraruppdraget att utveckla elevers multilitteracitet, kreativitet och interaktionsförmåga. Därför bör lärare få möjlighet att ägna sig åt professionellt lärande som är kreativt stimulerande och ger möjlighet att utforska en bredd av uttrycksformer.

Mycket av det som Martin lyfter fram i sin avhandling har jag sett återspeglas under de två kursomgångar av ”Kreativt skrivande för lärare” som vi hittills genomfört här vid Lunds universitet. Känslor framkallas. Komplexiteter utforskas. Kreativitet bryter fram. Jag hoppas på en fortsättning; en glödbädd som kan växa sig så varm att gnistor hoppar ut och får fäste i andra verksamheter.

Lund, 1 november 2023

INNEHÅLL

FÖRORD INGRID BOSSELDAL	3
EN UPPLEVELSE SARA ANDERSSON	5
FULLSTÄNDIG SATSLÖSNING BENTE HALVORSEN	8
LÄSÅRSSTART ÅSA ISAKSSON	12
JAG MÅSTE HINNA DET HÄR HANNA OLENIUS	17
SKOLAN FÖR MIG LOUISE HANSSON	23
ETT MÅL OCH TVÅ ASSIST LINDA CLAREMAR	43
EN HÖGSTADIENATTSDRÖM LINA PASCAL	46
SEDAN GICK BRANDLARMET ELISABET ÖVERMO	54
VÄNTAR ETT BARN ELIN BOLKÉUS	62
SÅ NÄRA FÅR INGEN GÅ LISBET ZACCONI MALMODIN	70
EFTER ALLA DESSA ÅR MARTIN EKENVÄRN	77
OM ATT VÄXA OCH ATT KRYMPA ANNA CHARLOTTA GRÄSLUND	79
HISTORIELÄRARE KARLSSON OCH PORSLINSBLOMMAN JOHNNY NORMARK FRISKILÄ	83
PRESENTATION AV FÖRFATTARNA	92

FULLSTÄNDIG SATSLÖSNING

BENTE HALVORSEN

Det ligger en förväntan över rummet. En klabbig hinna. På bordet ligger papper, pennor och kommunala laptops, en för varje person. Klockan är två i tio och det ska alldeles strax börja. Det är varmt i rummet och du kan inte låta bli att andas in doften av henne som sitter bredvid. Ett stråk av kanel och källarförråd. Du känner att du svettas under armarna. Armhålorna är som glatta blad och fastnar i polyesterblusen. Eva-Pia från överlämningsgruppen harklar sig och rör med handen över pärmen som ligger framför henne. Stryker med fingertopparna över den gröna ryggen. För tummen över det decimetertjocka lagret av plastfickor. Hon öppnar pärmen och säger med eftertryck:

“Då startar vi med överlämning av blivande 7A”.

Det är nu det börjar, tänker du och kniper ihop ögonen. Det är nu. Nu.

Du vet vad som väntar och du har förberett dig noga. Linjerade papper, utskrivna klasslistor, breda marginaler. Med tiden har du lärt dig vad du ska lystra efter – de små, små morfemen. Det har blivit som en konst, en förfining, ett hantverk – att dissekera satserna och leta efter detaljerna. Du kan inte längre minnas hur många gånger du suttit här och gjort samma sak. Minnena glider in och ut och hakar sig loss från varandra. Namn, år och ansikten blandas ihop och skruvas isär. Käklinjer, ögonpar och klassbeteckningar – sjuabc. Det tog flera år innan du kunde se mönstret och avkoda det hemliga chiffret. Faktiskt var det så att du lärde dig att se en natt i april. Verkligen se. Lärplattformen skulle fyllas i, en plupp för varje kunskapskrav, en plupp för varje elev. En plupp som är fjorton pluppar som är etthundratrettio elever. Validitet och reliabilitet. Ettusenåttahundratjugo plupp och ingen egentlig tid. Du hade vaknat med lakanen ljumma och skrynkliga av svett och gått ner för att dricka vatten. Svept ett stort glas i två klunkar, hållit ett fast tag med ena handen i diskbänken. Gråten var som ett vasst lock över halsen och du lutade pannan mot köksskåpet med tallrikar. Famlade med handen över köksbänken efter lysknappen och kände resterna av gårdagens middag. En stump av en morot, ett salladsblad och det mjuka köttet från en röd paprika. Det blev med ens så tydligt, en solfjäder av nycklar, dechiffreering. SVensk PAPRIKA. Den gamla minnesregeln vilade tungt i ditt bakhuvud, inetsad och memorerad med hjälp av din lärare i mellanstadiet, Annelens mörka ögonbryn och röda penna.

Du kom på dig själv med att le med hela ansiktet, det riktigt stramade i kinderna. Nu kunde du se allt. Ett ljusgult sken under ögonlocken. Alltet.

Eva-Pias röst hackar sig fram till dig och din penna:

“Greta måste ha bildstöd, läslinjal och hon gillar hästar.”

Det pulserar i dina tinningar, en ilning, en varm stråle rakt ner i det som är du. Det är den här typen, tänker du, som förlorar sina saker både nu och då. Typiska Substantiv. Du markerar ett versalt S efter namnet på klasslistan. Det rinner svett nedför armhålorna och fångas upp av BH-banden. Det blir till svarta streck på blusen, lodräta pulserande vener. Det är nu det sker tänker du, och greppar hårt om pennan, trycker spetsen mot pappret.

“Ibrahim, Filip, Rakel och Abdullah: Springer, leker och spelar fotboll. Skolkar ibland och kan simma.”

Rörelserna. Skeendena. Som små, transparenta blixtrar – verben. Du vet hur det kommer att bli. De kommer att äta din förtroendetid. Telefonsamtal, möten. Trasiga fönster, brandlarm och cigarettök på toaletten. Pappershanddukar i handfaten. Blickarna och suckarna från kollegorna i personalrummet. Du avskyr de där menande blickarna men kan ändå inte låta bli att göra likadant. Det är som en cirkel, tänker du, och markerar extra stora V efter elevernas namn.

Du drar med fingret längs med klasslistan, letar dig fram med blicken. Vill liksom vara förberedd på det som kommer närmast. Lysröret över bordet flimrar i ljusblått och kastar svarta prickar över pappret. Du måste kisa för att kunna se ordentligt, dina ögon blir som långa ledsna streck.

”Joel vill kallas för Kim och definierar sig inte som något kön.”

Du tar ett djupt andetag och stryker i din lista. Vill verkligen att det ska bli rätt. Du har varit med om det förut, den där tvekan. Läpparnas rundning, artikulationen. Tungans höjd i gommen. För varje gång har du kunnat känna hur elevens tillit minskat. Ibland helt försvunnit. Det skarpa draget i blicken och den sneda munnen. Du drar hårt med pennans spets, gör en liten skåra i pappret. Markerar ett utropstecken och skriver PRONOMEN med versaler. Klockans sekundvisare sveper flåsigt framåt och du tänker att det kan bli svårt att hinna med dem alla. Trettiotvå på din lista men det är svårt att veta. Aldrig fler och någon enstaka gång färre. Kollegan bredvid till höger ritar ögon i sitt kollegieblock. Svävande rörelser med handen blir till ögonfransar och ovala pupiller. Du sträcker på nacken och lutar dig framåt. Kompensation, tänker du, kompensation. Eva-Pia möter din blick och nickar litegrann.

“Linda, en blyg, tyst och introvert elev.”

Konturlös och ansiktslös, tanken rör sig inom dig – att liksom beskrivas med en beskrivning. Ett tröstitöst, huvudlöst adjektiv. Ibland undrar du vad dina lärare sa om dig, hur de formulerade din karaktär i glappet mellan två skolor. Du suger in luft mellan tänderna och för saliven bakåt i munnen. Läpparna spänner över det torra tandköttet, stramar i kinderna. Du vet. Egentligen vet du hur de lämnade över dig. Ett particip i presens. Klättrande, drömmande, skolkande. En rörelse, en bäge och en karaktär. Den värsta sorten. Du ritar en liten blomma efter namnet i listan och markerar ett A. Det här adjektivet måste få hjälp med fälla ut sina kronblad.

Det vilar ett stråk av svett genom salen och du trycker ihop armbågarna mot bröstkorgen. Lirkar upp en läkerol ur den lilla gröna asken. Hoppas innerligt att ingen ska märka att det är du som luktar. Du ser på dina fingernaglar, spruckna och med flagnat glitterlack. Du skulle ha tagit bort det igår kväll men tagit ett glas vin istället. Tre till och med. Försteläraryuppslaget som du önskat, och faktiskt längtat efter, gick till Henrik i arbetslaget intill. Acetonet och bomullsrondellerna står kvar på köksbordet därhemma. Ikväll ska jag fixa det, tänker du och viker ner naglarna mot blocket framför dig. Eva-Pia radar upp flera elever med nästintill likadana meningar.

“På, bakom, framför och under. Här och där. I första, andra, sjätte klass. Oj! och Sitt! och Usch!”

Du prickar av eleverna på listan, för in den versala bokstaven efter namnet. Prepositionerna. Räkneorden. Interjektionerna. Nästan som att spela bingolotto tänker du och biter dig i underläppen. Du biter så hårt att det smakar järn i munnen. Det är viktigt att visa att du är seriös och professionell. Du vet vad som gäller. Inte le – du är drillad i det här. Inte le.

Du skulle vilja resa dig och skaka på benen. Sträcka på ryggraden, knaka fingerlederna men du sitter kvar. Skjuter bak skinkorna och trycker fram bröstbenet. Du tänker att du både vill och behöver ha kaffe och sveper med blicken över rummet. Är det verkligen ingen annan som känner likadant? Eva-Pia blåddrar i pärmen och det smattrar om plastfickorna när de slår i varandra. Hennes ögon är som blåa halvmånar, bleka bakom fransarna. Rösten är sträv och vass:

“Ilham och Sewar har båda varit kamratstödjare och med i elevrådet.”

Ankare, tänker du, klassens ankare. De som sammanfogar, lägger till – och ihop. Konjunktionerna, de viktiga, viktiga konjunktionerna. Du ritar ett litet hjärta efter namnen på listan. Du vet att du kan placera konjunktionerna mellan vem som helst för att bilda en bro. I grupparbeten, för sammanhållningen och i bänkraderna. En konjunktion är klassens rytm, den vibrerande pulsen. Det stabila fundamentet.

Eva-Pia bankar handflatan på bordet, slickar med tungan över den spända överläppen. Hon sänker rösten och tittar ut över rummet:

“Nu är vi på slutet av listan.”

Du känner att du knappt står ut. Tittar på klockan och ser att du suttit här i nästan två timmar. Det molar i låren, en svag ilning i urinblåsan. Du behöver luft och känner att du vill skölja handlederna i vatten. Blaska av armhålorna med blöta servetter. Din mormor sa alltid att kallvatten mot pulsådrorna hjälper mot både fantasier och höga temperaturer. Många gånger har du lutat halsen mot strålen under handfatskranen. Särskilt på toaletten i C-korridoren på torsdagar. Sju lektioner, mentorstid och arbetslagsmöte. Du skakar på axlarna och viftar bort tanken. Nu är det ett nytt läsår och nya elever. Du blåser bort ett hårstrå från jeansstyget. Kliar med hårda tag på låret.

“Ernesto ska inte sitta långt bak. Inte vara med Filip. Kan inte läsa med flyt.”

Du knycker på nacken. En liten vriden rörelse. Du känner att hörselgången öppnar sig och suger in ljuden. Så kom det äntligen, slutligen – Adverbet. Det som liksom stilla

och andaktsfullt vandrar bredvid rörelsen. Tyst och lite obemärkt. En definition och ofta utan komparation. Du känner att du måste hejda en impuls att luta dig fram och fråga:

“...och utan intet? Vad finns att säga då?”

I stället ritar du ett frågetecken bakom namnet på listan. Du vet ju att både tiden och ögonblicket kan rita om adverbet. Röras från positiv till superlativ. Som en bälg på ett dragspel, en bristning, en tangent.

Du tittar på din lista. Ser tydligt och klart på dina nycklar – SVensk PAPRIKA. Du stryker med handen över pappret, känner tydligt skåran vid pronomenet. Det är strävt mot fingertopparna. Hakar fast i ditt fingeravtryck, din alldeles egna blomma. Du låter blicken valsa över namnen – uppifrån och ner, nerifrån och upp. Fram och tillbaka. Det känns som om någon slagit till dig i pannan, en orangeröd känsla, från näsroten till lilla hjärnan. Du måste blunda. Bara under ett svep med sekundvisaren på klockan i rummet. Inte mer. Ett ljusgult sken under ögonlocken. Du öppnar ögonen och ser. Verkligen ser. Morfemen, grafemen och bokstävernans rundning. De hakar i varandra, och glider isär. Det finita verbet, fundamentet och satsadverbiallet. Det är så tydligt att du lutar dig fram över listan för att se ännu bättre. Subjektet, objektet – Indirekt och direkt. Predikativt. Solfjädern av nycklar ligger framför dig. Dechiffreringen till den bästa klassen. Det är tydligt. Alltet. Du lutar huvudet bakåt och släpper fram en bilabial frikativa. Ett väsande skratt.

LÄSÅRSSTART

ÅSA ISAKSSON

Sommarlovet började gå mot sitt slut och Sara visste vad som väntade. Hon ville gärna på något vis samla kraft inför detta som hon visste skulle vara svårt och jobbigt. Trots att hon arbetat på Kulturskolan i 29 år kunde hon inte riktigt förlika sig med att höstterminens start alltid var så här. För att skingra tankarna brukade hon samla storfamiljen till trädgårdsfest. Lämpligt nog hade hennes son födelsedag precis innan terminsuppstarten, så det brukade bli ett härligt kalas med mat, musik och tipspromenad. Åh, hon kom ihåg när han föddes! Sara hade precis tagit examen från musikhögskolan och med Isak i magen fått sitt första jobb som fiollärare, eller violinpedagog. Eller vad kallades man egentligen? På examensbeviset stod Master of Fine Arts, skulle det betyda konsertmästare? Ha, ha, nej konsertmästare skulle hon aldrig bli. Trots alla timmar i övningsrummet var hon långt ifrån att söka jobb i en symfoniorkester, och egentligen hade hon aldrig övervägt det heller. Det pedagogiska däremot, var roligt, och hon hade nog alltid tyckt om att jobba med barn och lärande.

Men nu var det snart dags för terminsuppstart igen. Vem skulle bli hennes nya kollega? De var ju bara två fiollärare på Kulturskolan, och Anna skulle vara föräldraledig en termin till. Under våren hade en fiollärare från östra Europa vikarierat, men som tur var skulle inte han fortsätta. Sara hade verkligen försökt samarbeta med honom, men det hade varit helt kört. "Sämre kan det väl inte bli" tänkte hon, men var ändå inte säker på det. Anna hade i alla fall flaggat för att hon skulle komma tillbaka efter jul, så en termin ska man väl stå ut, resonerade Sara, men längtade på riktigt redan till nästa termin. Men det hon framför allt oroade sig för, som vanligt inför läsårsstarten, det var SCHEMALÄGGNINGEN. Så många år som hon jobbat i yrket och ändå denna oro. Hon kunde inte riktigt acceptera det. Och hon visste ju också att till slut löser det sig. Det är ju inte så att hon blir av med jobbet om hon inte kan lägga ett schema.

Tidigare, innan Skolverket förbjudit Kulturskolan att undervisa på skoltid, hade det varit andra orosmoln än nu. Då fick de åka ut på olika skolor och lägga schema för eleverna i samråd med klasslärarna. Ofta gick det ganska bra, men det fanns även skolor där personalen var gnällig. Alla kulturskolelärare visste precis vilka de var. De var också alla medvetna om hur de olika rektorerna ställde sig till Kulturskolans verksamhet. Med tiden hade kulturskolelärarna utarbetat ganska bra strategier för att få bästa möjliga förutsättningar för verksamheten på varje enskild skola. Sara insåg att det naturligtvis måste ha ställt stora krav på nya kollegor för det var mycket att ta hänsyn till.

Under denna tid, när de var ute och hade instrumentalundervisning på skolorna under skoldagen, hade hon haft svårt att fördra den nedvärderande attityd som de som kulturskolelärare ibland blivit föremål för. Först var det detta med lokaler. Sara hade

undervisat i källare, materialrum och fritidslokaler. Hon hade burit notställ, instrument och högtalare till varje ställe vecka ut och vecka in. Tack vare rutiner och var sak på sin plats hade det ändå funkat. Men bättre var förstås om man fick vara i ett grupprum eller i en musikal med piano, så man kunde kompa eleverna. Men då kunde plötsligt dörren öppnas och en lärare stå där och utbrista: “Oj, är du här! Vi behöver vara här nu!” Det kändes som om hela ens arbete vältes omkull, stampades på och slängdes bort. Det var inte värt någonting. Allt det hon jobbat upp med rutiner, elever och att få allt på plats var meningslöst. “Vi ska vara här nu!”

Det andra var själva tiden för fiollektionen. Det var ofta lättare att lösa. Hade man fler elever på samma skola gick det ofta bra att byta tid dem emellan om någon skulle ha en schemabrytande aktivitet. När väl schemat var på plats och alla fått testa sin tid brukade alla kunna acceptera det ändå.

Men numera var de sällan ute på skolorna. Skolverket hade för några år sedan gått ut med riktlinjer att Kulturskolans undervisning inte räknades som undervisning. Den fick inte förläggas under lektionstid och om den mot förmodan gjordes det skulle ledighetsansökan skickas in. Och ledighetsansökan för återkommande aktivitet fick inte rektor godkänna, om det så bara skulle röra sig om fem minuter i veckan. Hur många minuter i veckan läggs inte på att vänta in att det ska bli tyst i klassrummet, att vänta på att alla ska bli klara, att vänta på att material ska hämtas? Och vad ger det inte den musicerande eleven att få fem minuter för att få spela färdigt sin inövade låt för sin spellärare? Logiken i detta hade Sara aldrig förstått, än mindre nu för tiden när hela skolan i övrigt var full av individuella anpassningar för snart sagt varje elev.

Sara gick ut i trädgården. “Augusti är nog den finaste månaden” tänkte hon. “Efter september. Hur kan den vackraste tiden på året innebära så mycket ångest och oro?” Bubbelpoolen i trädgården var varm och hon tog på den utnötta svarta baddräkten. Poolen hade verkligen kommit till användning i sommar. Både varma och kalla dagar hade det varit mysigt att krypa ner i den. Gärna med något salt tilltugg och kanske en kall öl. Att få en sammanhängande ledighet på sommaren var något hon satte mycket stort värde på. Att få släppa skolan. Att själv få rå om sin tid. Som vanligt hade hon varit på flera konserter, föreställningar och teatrar under sommaren. Det var som att fylla på bägaren med inspiration inför vintern, då det var svårt att hinna med sådant. Hon hade åkt hundra mil för att se en fantastisk föreställning utomhus i en sällsam nationalpark, det var nog det främsta minnet denna sommar. Det skulle bli så roligt att få leva med den musikaliska inspirationen hon fått när höstens arbete på Kulturskolan drog i gång. “Om det inte varit för schemalaggningsen bara, så skulle det vara perfekt nu!” Sara drog igång bubblorna i poolen igen och tog en tugga till på det salta kexet.

När årets trädgårdskalas obönhörligen var över satt hon i soffan med en kopp överblivet kaffe.

- Jag vill inte. Saras röst var trött.
- Ja men det kommer ju att gå så bra. Det gör det alltid, det vet du ju.

- Maken hade varit med om detta sedan 29 år tillbaka. Och det hade gått bra i 29 år.
- Varför är det alltid likadant? klagade Sara.
- Jag vet inte.

Och hur skulle han kunna veta? Hur skulle han kunna veta om varje dags strävan att berätta om värdet av Kulturskolans undervisning, om vikten av att lära sig ett instrument, av kulturens roll i samhället. Detta hade de inte fått utbildning i på musikhögskolan. Det var självklart där. Kanske var det därför det var en underbar miljö, kanske de bästa åren på något sätt i livet. Ingen som förminska ditt arbete eller på något sätt fick det att framstå som tidsfördriv. Visst hade det varit mycket arbete, men ingen som tyckte det var onödigt. Tvärtom, övning hade hög status och det var nog lite av tävling också, det där. Men kulturens självklara plats i livet saknade hon i arbetslivet.

Numera var i stort sett all Kulturskolans undervisning förlagd till efter elevernas skoldag. Föräldrarna förutsattes kunna skjutsa sina barn in till centralorten för såväl enskild spelktion som orkestermedverkan varje vecka. Och därtill de konserter som varje elev fick chans att delta i varje termin. Det största orosmolnet inför schemalaggningen var nu att få ihop tiderna. De flesta elever vill ha en spelktion någon gång mellan klockan fyra och fem under måndag till torsdag. Hur får man ihop 1200 minuters undervisningstid på 4 klocktimmar i veckan? Det funkar ju inte alls och många föräldrar hade snällt fått börja vänja sig vid att inte kunna få den önskade speltiden. En del hoppade av på grund av det, så de elever som var kvar var de med välmotiverade föräldrar med bil och flexibla arbetstider. Eleverna i Kulturskolan var, precis som på de flesta andra håll i landet, en ganska homogen grupp med stabil socioekonomisk bakgrund. Sara saknade verkligen tiden då de fick möta barn från skiftande förhållanden, ja möta alla barn som går i skolan, eftersom undervisningen kunde bedrivas under skoldagen. Just för barn som åkte skolskjuts var det extra värdefullt, för de hade sällan möjlighet att ta sig in till centralorten senare på eftermiddagen. De barn som inte hade stöttande föräldrar hade helt försvunnit ur Kulturskolan. Nu var det inte tal om att ha ett kompensatoriskt uppdrag längre, även om politikerna menade att det var "mycket viktigt" att Kulturskolan fanns i kommunens alla ytterområden.

Sara fick inte ihop denna ekvation. Det där hade blivit värre med åren. Varför kunde inte alla barn som ville få gå i Kulturskolan? Varför kunde inte skolan ge förutsättningar för barnen att få lära sig ett instrument? Det var ju ändå skattemedel som Kulturskolan levde av och då borde väl undervisningen kunna ges till alla barn och inte bara till dem som redan hade det gott ställt! Den där gnagande känslan som hon hade så svårt att definiera kom över henne igen.

- Jag vill inte jobba på Kulturskolan, muttrade hon fram.

- Det tror jag inte ett dugg på! sa Henrik, maken som hört det här förr och visste att det inte var jobbet det var fel på. Det var något annat. Men han blev också bekymrad över vad jobbet gjorde med hans fru.

Skolans instängda tunga sommarlovsluft tynger Sara när hon kliver in på Kulturskolan, första dagen på höstterminen. Slagverksläraren hälsar glatt och hon får en kram av trumpetläraren. “Åh, det känns ändå bra att träffa alla fina och duktiga kollegor” tänker Sara och ångrar lite de negativa tankarna hon haft under sommaren. Flöjtläraren träffade hon redan i fredags på en inspirationsdag för ledare för folkmusikgrupper. Tillsammans har de fått i gång ett gäng låtspelare och det var inte utan stolthet de berättade om sitt arbete för de andra lärarna på kursdagen. “Det måste vara fantastiskt att jobba med musik” är en kommentar hon fått många gånger. Ja, det är det. Det är fantastiskt. Ibland. Men det är mycket arbete bakom. Och det som är fantastiskt med jobbet känner hon av just nu, samtidigt som hon vet att det bara är en tidsfråga innan arbetets existensberättigande ifrågasätts igen, på olika sätt. Vilket också innebär att hon som person ifrågasätts, eftersom detta att spela ett instrument har med hela individen att göra. Hon har fått spela hela livet för att kunna bli fiollärare.

När schemalaggingen väl drar igång börjar hon som vanligt med att ringa alla föräldrar och elever för att kolla vilka speltider som kan passa. Hon tänker på Jasmin som går i åttan. Jasmin har ett gott gehör och tycker mycket om att spela på fiollektionen. Ibland går det dock trögt med övningen hemma, men till lektionen kommer hon alltid. Däremot går hon inte till skolan, hon är en så kallad hemmasittare. Om detta pratar inte Jasmin så mycket, de spelar och jobbar på med fiolen i stället. Hon är flitig i stråkorkestern, och gillar att spela olika genrer. Tänk om Jasmin hade fått gå i musikklass! Sara uppfattar Jasmins intresse och tänker på hur viktigt det är för henne. Om hon fått spela under skoldagen, hade hon kunnat gå i skolan då? Vad är det som gör att hon kommer till Kulturskolan men inte till grundskolan? Saras tankar går till Ellinor som spelar klarinett och också är hemmasittare, men ändå flitig i Kulturskolan. Precis som Jasmin.

- Jag ska börja på en ny skola, säger Jasmin i telefonen när Sara ringer upp. Eller tillfälligt i alla fall. Passagen heter den. Men jag vill spela efter skolan.

Jasmin får en speltid som passar henne. Sara känner att just Jasmins önskemål måste prioriteras.

Sara jobbar vidare med ringandet. Gabriel har också bytt skola, han börjar på högstadiet. Förra terminen fick han spela på distans. Hans mamma som är ensamstående har inte bil, och Gabriel kan inte åka buss själv. Med sin ADHD-diagnos behöver han ännu hjälp med det. Dessutom kan inte storebror lämnas ensam då han har en intellektuell utvecklingsstörning. Kanske det är möjligt för Gabriel i år att gå direkt från sitt nya högstadium i stan till Kulturskolan för att ha sin spellektion? Om det funkar för honom att åka buss direkt hem sen. Gabriels tid måste prioriteras, inser

Sara. "Ok, bara 48 elever till." Sara suckar tungt. Tur att hon är utvilad efter semestern, nu när terminen har vrålstartat. Precis som vanligt.

JAG MÅSTE HINNA DET HÄR

HANNA OLENUS

”Herregud, det är bara tjugofem minuter kvar innan vi ska gå ut på scenen!!” säger Stina och Marie i kör. Rosa som precis håller på att snygga till sitt läppstift tittar åt Stinas och Maries håll, samtidigt som hon kollar på sitt armbandsur.

”Ja jävlar!! Men gud jag måste verkligen gå på toaletten. Det lär jag väl hinna?” frågar hon sina examensklädda kursare i den varma och folktäta foajén. Innan någon av dem hinner svara har Rosa stuckit i väg som en avlöning mot toaletterna i sina Jimmy Choo-klackar och imponerande långa examenskappa. Rosa tycker det är speciellt att klassen får ha sådana kappor, för det var precis så de hade sett ut i *High School Musical* som hon hade sett när hon var i tidiga tonåren.

Äntligen är det hennes tur. Rosa rycker upp toalettdörren och kämpar med att få upp sin kvävande tigha By Malina-klänning som hon köpt enbart för examensceremonin, och sätter sig på toaletten. Hon vill verkligen att dagen ska bli perfekt. Hon vet hur glad hennes mamma kommer att vara när hon stegar fram till podiet för att ta emot diplomaten av rektorn. Både hon själv och Rosas mormor har varit verksamma lärare. Rosa kommer att bli den tredje generationens lärare i släkten. Det är ju stort, och Rosa har dessutom redan innan examen fixat en heltidstjänst.

Hon har hört om skräckexempel där någon fått jobb på ett mellanstadium, trots att personen var utbildad gymnasielärare. Men hon har haft tur. En relativt liten högstadieskola svarade på Rosas ansökan, kallade henne till intervju och har nu gett henne en heltidstjänst som SO-lärare. Hon ska vara mentor i en årskurs 7 och bedriva undervisning i tre olika klasser, vilket är en bra början.

När väl Rosa utträttat sina behov och knäppt klänningen börjar hon gräva i handväskan. Hon hittar ett anteckningsblock med nedskrivna aktiviteter som hon och Daniel planerar att göra under semestern.

När vi ändå är där så måste jag hinna det här..., sen måste jag hinna det här...och sen måste jag hinna det här...

Rosa lägger till fler aktiviteter som är knutna till ställena som hon vill besöka under semestern, då det kan vara bra att kunna använda sig av det i undervisningen. Under semestern ska de besöka Italien, Österrike och delar av Tyskland. Det passar bra, eftersom hon i undervisningen dels kan fokusera på att fördjupa sig i hur krigföringen under andra världskriget gick till, dels kan ge utrymme för hur Hitlers uppväxt i Österrike kan ha format honom till den tyrann han slutligen blev. Rosa har fått lära sig under utbildningen att det är viktigt att göra undervisningen verklig, det vill säga, att läraren till exempel kan visa något för eleverna som är bevarat från den tiden undervisningen handlar om, som brev och andra lämningar. Rosa fick hela tiden höra under utbildningen att det är viktigt som lärare att hitta kopplingar som kan knyta an

till elevens livsvärld. Det ska göra att eleverna kan relatera mer till undervisningsstoffet som presenteras. Professorerna sa alltid att en undervisning som väcks till liv är en bra undervisning. Därför skulle Rosa vilja ägna all sin tid åt att samla på sig material, genom att besöka resmål och göra saker. Bara för att utveckla undervisningens kvalitet.

Man behöver ju inte tänka på undervisning om andra världskriget så fort man är i Italien, Österrike och Italien. Utan man kan ju få till bra material till en framtida religionsundervisning också, genom att ägna sig åt katolicismrelaterade saker. Att besöka kloster, gå på guidade turer i Peterskyrkan, Vatikanen, katakomberna, Colosseum, eller bara genom att vara i dessa länder under specifika högtider så man bevittnar deras seder och ritualer...

Det låter som en utomordentlig idé! Rosa stryker över, suddar och lägger till saker i anteckningsblocket.

För 8:e-klassarna vill jag fokusera på den svenska industrialiseringen och hur flottning som metod gick till förr. Därför känns det viktigt att ha varit vid många av de älvarna som ägnade sig åt flottning av varor på älvarna under 17,- 18- och 1900-talet, och att man även har varit på guidade turer och fått se grundligt hur saker och ting fungerar i de hus som tillsyningsmännen kontrollerade vattendragen ifrån...

Rosa suddar, lägger till och skriver komihåglapp. Hon är alldeles kallsvettig av alla planer och tankar som går hit och dit. Men det måste gå. Hon har ju minutstyrt allt på resorna. Vilka hotell hon ska bo på, var hon ska äta, var man hittar den bästa cappuccinon.

Allt är strukturerat och välplanerat. Ingenting får gå fel. Listor, listor, listor ... Jag älskar det.

Rosa gör listor på allt. Hon gör listor på vad hon ska äta i veckan, vilka skor hon vill köpa, vart hon vill resa i framtiden, vad hennes framtida barn ska heta. Det enda hon inte har funderat ut än är hur hon ska lägga upp en grundplanering för SO-undervisningen på högstadiet, men hon har ändå en plan att hon ska få massor av inspiration av resan till Sydeuropa. Det hon vet är att hon behöver göra tre grundplaneringar, en för varje årskurs. Vid närmare eftertanke blir det nog sex grundplaneringar i och med att hon undervisar i samhällskunskap också.

Det knackar på toalettdörren. Rosa tittar till på dörren, hon har bytt ut anteckningsblocket mot sin Iphone. Rosas mamma skrev och frågade vilken klänning hon till slut valde. Hon vet att hennes mamma inte kommer tycka om svaret. Rosas mamma hade hittat en klänning från Gina Tricot som dög ”minst lika bra” som By Malina-klänningen som Rosa ville ha.

”Men hallå bruden!! Vi ska gå nu. Per-Egon vill att vi räknar in oss innan vi går ut på scenen. Rappa på nu”, säger Marie halvt stressat.

Marie har varit Rosas stöttepelare under den fem år långa utbildningen. Hon har varit hennes bästa vän. Marie är lite mer ordentlig än Rosa och brukar vara mer nitisk med tider än hon. Det är bra att ha en sådan vän brukar Rosa säga, för det får en att skärpa till sig.

Marie och Rosa går från toaletterna mot foajén där de övriga kursarna står och är på väg upp på scenen. Marie tittar på Rosa och klappar henne på låret.

”Nu gör vi det här!”, säger Marie och rättar till Rosas frisyr. ”Benan kan ju inte ligga snett en sån här viktig dag.”

Marie och Rosa går hand i hand upp på scenen och passande nog får de även stå bredvid varandra, eftersom Marie heter Svensson i efternamn och Rosa Trast. Rosa tittar ut över publiken och ser både sin mamma och Daniel, vilket inte är särskilt svårt, då Rosas mamma alltid har en tendens att snygga upp sig i klass med nobelfestbesökarna när det vankas examen, kalas, bröllop, you name it. Hon sitter där i en mintgrön klänning från Monki och på huvudet har hon en huvudbonad som Rosa tycker man kan hitta i SVT:s kostymförråd. Det var som om hon hade varit och rotat i Fröken Friman-ensemblens klädloge för att hitta något passande dagen till ära.

*

Rosa och Daniel har precis kommit hem från sin semester i Italien, Österrike och Tyskland. Vad ska man säga? Allt sket sig. Rosa är mest irriterad över att Daniel inte verkar bry sig om att majoriteten av det hon hade planerat för blivit inställt. Men de gjorde det bästa av situationen och strosade runt i affärer, drack drinkar och tittade på byggnader resten av tiden. När de var i Italien tillbringade de mycket tid i Rom. Rosa hade tänkt att hon ville lära sig mycket om romarna och antiken och såg verkligen fram emot den guidade tur hon hade bokat åt dem i de gamla stadsdelarna.

Det var tråkigt att det inte blev av, för de kunde mycket väl se Colosseum från vägen där de stod och Rosa hade så gärna velat gå in genom de där otroligt stora ingångarna till amfiteaterscenen och faktiskt förstå att det har suttit adrenalinfyllda människor och kollat på gladiatorspel. Vad fantastiskt! Men nå väl. Det får bli en annan gång.

Det hade också blivit en miss när de skulle flyga från Italien till Österrike. De var tvungna att mellanlanda i Bolzano på vägen till Wien, för planet fick plötsligt dåligt med bränsle. Piloten hade förklarat hur det låg till och lovat att alla passagerare skulle få en ordentlig kompensation.

”Jaså, ordentlig kompensation?? Vad menas? Ordentlig i det här fallet anser jag är en tolkningsfråga”, hade Rosa frustrerat sagt och samtidigt dragit åt sig uppmärksamhet från den bakre delen av planet. Blickarna hade hamnat rakt på henne, varpå hon irriterat bemött dessa blickar och samtidigt börjat veva och gestikulera hysteriskt med armarna.

”Vad glör du på gubbjävel, fattar du inte att vi har planer som inte går att omboka och som har kostat oss en väldig massa pengar?”, hade Rosa skrikat till en herre. Daniel skämdes ögonen ur sig och hade hållit händerna för ansiktet i sätet bredvid.

”Vad har det tagit åt dig Rosa?! Nu skärper du dig! Det är ju pinsamt att resa med dig. Var glad att vi lyfter igen”, hade Daniel sagt till henne i bestämd ton, samtidigt som han hållit en stadig hand på hennes ben.

”Ja ursäkta för vårt hastiga avbrott här i Bolzano, men utan något bränsle kommer vi tyvärr ingen vart. Vi ska enligt tidtabellen enbart ligga 45 minuter efter angiven ankomsttid till Wien, och vad jag ser på väderleksrapporten har vi vinden med oss och kan mycket väl åka in den tid vi har tappat. Tack så mycket och ha en fortsatt trevlig resa”, sa sedan piloten.

*

Det hade hunnit bli den 28:e augusti. Det var skolstart för Rosas elever och de stod förväntansfullt i korridoren i väntan på att hon skulle komma och öppna dörren till klassrummet. De var alldeles brunbrända, någon hade skrapsår på knäna och en annan hade en så kallad bondbränna. Det såg lite roligt ut, eftersom pojken med den märkbart synliga bondbrännan även hade fått det efter sina birkenstocktofflor. Han såg verkligen ut som en liten farbror med den brännan tillsammans med de ljusa linnebyxorna han hade på sig dagen till ära. Skolstart. Det är stort för många. Det är då många föräldrar brukar ta en bild på sina barn för att sedan sätta in den tillsammans med en massa andra bilder från samma tillfälle, men från olika år, för att kunna blicka tillbaka på det när barnen börjat på universitetet.

Det var ändå hennes första riktiga jobb. Allt måste stämma och ingenting fick gå fel. Rosa kände att hon inte alls var förberedd, ingenting hade gått som hon ville under ledigheten. Hon kände sig tom, fantasilös och helt lost. Allt var förstört. Idéerna som hade funnits innan, som hade funnits i hennes huvud så sent som på examensceremonin var som bortblåsta. Den oerhörda vattenläckan i Rom som hade gjort att halva staden stängdes av skapade mycket påfrestningar för Rosas psyke och gjorde att hon tappade geisten. Hon hade ju inte räknat med detta. Alls. Men den riktiga musten försvann ur henne under Tysklandsvistelsen, eftersom hon där kom till en viktig insikt, allt kan inte handla om krig i historieämnet. Även om det är hur intressant som helst.

I Berlin hade Rosa besökt både Förintelsemonumentet, berlinmursdelarna, synagogan som överlevde kristallnatten och Lustgarten där Hitler pratade till invånarna. Hon var hoppfull om att kunna bidra med nyanserat innehåll, när hon skulle börja på sin grundplanering.

*

Rosa hade packat ner det sista i sin vagn och var på väg till de förväntansfulla eleverna som stod i korridoren och väntade på henne. Det var ett gäng med glada sjuor. Wow! Vad många dom var. 1...2...3...28!! Hon kände sig som en kycklingmamma med jättemånga kycklingar som hon skulle ta hand om, men det vågade hon inte kalla dem för det visste hon inte hur det skulle landa.

”Dåå! Då var vi tillbaka efter ett härligt sommarlov. Hur känns det att börja högstadiet, då?”

”Braaaaaa!”, fick Rosa till svar i olika stämmor. En del av killarna var redan inne i målbrottet.

”Jag tänkte att jag skulle presentera mig för er. Jag heter Rosa och är 24 år, bor tillsammans med min sambo Daniel och våra två katter Cilla och Mulle. Jag älskar att vara ute i skogen, laga mat och att ägna mig åt olika träningsformer. I och med att det är första dagen idag så tänkte jag undvika att chockstarta med undervisning direkt. I stället vill jag att ni presenterar er kort för mig och sen ska ni få bekanta er med varandra. Jag vill att ni säger vad ni heter en efter en, men jag vill också veta vad ni gillar att göra på fritiden”, sa Rosa, varpå alla elever gick med på hennes erbjudande.

Klockan hade slagit 11:30, det var slut på Rosas lektionstid. Den första träffen med mentorseleverna gick oerhört bra. Hon hade fått för sig att hon skulle börja stamma eller göra bort sig totalt, få torr mun och knappt kunna prata. Men hon verkade ha gjort ett bra intryck på eleverna, fast vad skulle föräldrarna tycka? De flesta av dem skulle likställa ålderskillnaden mellan eleverna och Rosa med att Rosa skulle kunna vara deras storasyster. Det var det som oroade henne mest. Hur hon på bästa sätt skulle vinna föräldrarnas respekt. Rosa öppnade klassrumsdörren och stegade halvskyndande mot arbetsrummet. Innan hon kunde ta lunch behövde hon jobba lite. Även om det ingick i Rosas schema att äta lunch med eleverna två gånger i veckan hann hon inte med det idag, i och med att hon behövde fokusera på att skriva grundplaneringarna för samhällskunskaps- och historieundervisningen.

Rosa sträckte sig efter sin handväska för att leta efter sitt tuggummipaket. Hon kände i handväskan utan att se och hittade helt plötsligt en liten bok. Hon tog upp boken och märkte att det var anteckningsblocket som hon haft med sig under examensceremonin. Rosa tog ett djupt andetag och kände hur det vred sig i magen när hon bestämde sig för att öppna den. Hon läste innantill och kom genast till insikt.

”Det måste vara därför som jag har mått så dåligt ...”, sa hon för sig själv. Det var ingen i arbetsrummet för tillfället så ingen kunde höra det hon sa.

Visst hade hon oerhört många planer inför vilken lärare hon ville bli och hur hon ville vara mot eleverna. Men hon märkte snabbt inne i arbetsrummet att förväntningarna och planerna hon hade byggt upp bara var en fasad. Hon hade inte insett att den ribba hon hade satt upp för att skaffa så bra och varierat undervisningsinnehåll för eleverna inför skolstarten, inte var mänsklig. Hon blev arg på både sig själv och Daniel när det inte fungerade i Italien, Österrike och Tyskland.

Hon var alldeles gråtfärdig. Nu satt hon där vid sitt skrivbord i sitt arbetsrum, med sina examens- och resultatintyg från universitetet uppsatta på väggen, utan någon som helst idé om hur hon skulle lägga upp sin grundplanering.

In i Rosas arbetsrum kom Britt, som undervisade i religion i årskurs 9, för att hämta lamineringsapparaten. Hon märkte snabbt att det var något som inte stod rätt till.

”Flicka lilla, vad är det som står på?”, undrade Britt försiktigt och närmade sig Rosa. Rosa snyftade till och sa att hon inte får till grundplaneringen. Svaret var förlösande.

”Vi har alla varit där. Det första året som lärare, det är oerhört tufft och påfrestande. Det viktigaste man måste ha i åtanke är att inte allt blir som man har tänkt sig, speciellt för en lärare. Visst, man kan ha en grundplanering som man följer. Men man måste vara beredd på att allt kan hända. Du kan behöva avstyra ett bråk under rasten, du kan ha glömt viktiga papper som hör till undervisningen hemma, eller ha kommit på en bättre lektionsstruktur. Det är alltid bra att ha en reservplan för hur lektionen ska läggas upp. Allt handlar om att bygga upp sin lektionsreservoar och under första året som lärare har nästan ingen gjort det, och det är därför som allt kan upplevas hopplöst. Jag förstår att det känns hemskt nu så här i början, men jag lovar att det blir bättre. Ibland blir det inte alltid som man har tänkt sig.”

Där sade hon något. Rosa brast ut i gråt och kramade sedan Britt av lättnad. Britt strök undan håret i Rosas ansikte.

”Jag lovar, det kommer fixa sig. Jag ser ju vilka ambitioner du har, och det är inte ofta det märks så tidigt hos de yngre lärarna”, sa Britt och gav henne en kram.

Allt kändes så mycket bättre. Det var inte fel att ta hjälp av någon. Tidigare trodde jag att jag måste klara allt själv. Men jag kan växa in i min yrkesroll med hjälp av de äldre lärarnas erfarenhet. Allt får ta sin tid. För jag måste inte hinna det här.

SKOLAN FÖR MIG

LOUISE HANSSON

Skolan upplevs olika för alla.

Jag har frågat olika personer i olika åldrar vad skolan betyder för dem.

Här är min samling av deras tankar och känslor.

Frans, 5 år

Jag vet inte riktigt vad man gör i skolan.
Men det är nog kul att börja skolan.
Olle ska börja i skolan nu.
Han ska inte vara kvar på förskolan med mig.

Olle är spindeljägare med mig och Sune.
Men nu kommer han inte kunna vara med.
Det känns tråkigt.

På förskolan lär vi oss saker.
Det gör man i skolan också.
Fröknarna har pratat mycket om att vi kommer göra saker i skolan.
Men det är lite svårt att förstå vad man gör i skolan.

När man slutar på förskolan och ska börja på skolan så gör vi en grej.
På förskolan alltså.
Dom som ska börja skolan hoppar ut genom fönstret.
Fönstret som är i köket.
Vi andra sjunger och kollar på.
Det är roligt.
Skolan måste vara rolig.

Olle, 6 år

Vi har varit och hälsat på i skolan som jag ska börja på.
Fröken verkade snäll.
Hon hette Lotta.
Jag tycker att det ska bli kul att lära mig saker.
För det gör man i skolan.

Det känns pirrigt att börja skolan också.
Tänk om jag inte kan lära mig saker som jag måste lära mig.
Om det blir jättemånga läxor.
Då kanske jag får börja om på förskolan igen.
Men där är det ju också kul.

Jag har varit spindeljägare med Frans och Sune på förskolan.
Varje gång vi leker utomhus är vi spindeljägare.
Kanske får jag hitta någon annan kompis som vill vara spindeljägare med mig.
Annars får vi komma på en ny lek.
En skollek.

Jag tror att jag kommer växa jättemycket när jag börjar skolan.
Man är ju stor när man börjar skolan.

Alice, 12 år

Skolan är tråkig. Jobbig.
Alla tycker det.
Alla lärare är jobbiga och nästa år ska vi få betyg.
Det känns jobbigt.

Jag har det ganska svårt i skolan.
Och med kompisar.
Jag har svårt att stava rätt och att skriva.
Engelska är jättesvårt.
Jag tror inte att jag kommer få några bra betyg.

Tjejerna i min klass har börjat sminka sig.
Jag har kollat på tiktok när andra sminkar sig för jag vet inte hur man gör.
Så nu har jag också börjat sminka mig.

Ingen bryr sig så mycket om skolan.
Det är mest något man gör bara.
För man måste ju.

Kevin, 14 år

Jag är godkänd i två ämnen.
Idrott och slöjd.
Jag har problem som gör att det är svårt i skolan typ.
Jag vet inte vad dom heter.
Men det är diagnoser.

Skolan för mig är inte kul.
Jag är bara dålig.

När betygen kom första gången visade alla sina betyg för varandra.
Alla skrattade åt hur många F jag hade.
Jag skrattade också.

Jag har ingen jättebra kompis.
Längre.
Hampus var det.
Men vi började på olika skolor när vi började på högstadiet.
Vi ses ibland.
Men det är inte samma sak.

Emilia, 22 år

Det finns ett foto på min syster där hon står på grusgången utanför vårt hus.
Hon har en ny stor ryggsäck.
Nya och välstrukna kläder som hon själv valt dagarna innan när vi varit och shoppat.
Jag, mamma och hon.
I ögonen finns lika delar förväntan och glädje som rädsla och nervositet.
Hon ska börja förskoleklass.

Jag var knappt 1 år när hon började skolan och jag minns därför inte när hon började skolan. Men fotot har alltid hängt på vår kyl.
Det var så jag alltid tänkte på skolan.
Den stora ryggsäcken och den tudelade blicken.

Sen började jag själv skolan.
En brokig klass med 4 flickor och 16 pojkar.
Det var inte ett bra klassrum.
I efterhand ser jag att grundskolan var en lång överlevnadsperiod.
Jag var tyst tills jag började på gymnasiet.

Men på högstadiet började jag en ny klass i alla fall.
Jag fick många nya vänner.
Även om jag var tyst i klassrummet.
Det är vänner som jag fortfarande håller hårdast i.

På gymnasiet gick jag estetmusik.
Det gjorde mig till en ny person.

Jag kommer inte precis från en akademibakgrund.
Ingen har pluggat på universitetet.
Men jag flyttade till Stockholm när jag var 19 och pluggade modevetenskap.
Sen blev det tvära kast som vanligt.
Jag började plugga till lägstadielärare i Uppsala.
Det är underbart.

Vera, 24 år

Jag älskade skolan.
Älskar skolan.
Jag pluggar på universitetet nu.
Till läkare.

Skolan för mig är den tryggaste av platser.
Lärare som alltid hjälper till.
En tydlig mall att följa.
Plugga mer och få ett bättre betyg.
Plugga mindre och få ett sämre betyg.

När jag blev sjuk var skolan det enda trygga.
Kanske på både gott och ont.
Jag har alltid varit den duktiga flickan.
Nu blev jag ännu duktigare.
Lite för duktig.
Jag blev sjuk i anorexia.
En sjukdom som åt upp mig.
Sjukt sagt va?
När skolan var det enda som var normalt höll jag så hårt i den.
Hårdare och hårdare för varje dag.

Jag pluggar till läkare nu.
Den prestationsångest jag har är mer märkbar nu än någonsin förr.
En gång varje termin har vi salstenta.
Den är i en stor sal med tentavakter och folk överallt.
Jag börjar alltid skaka.
Glömmer bort allt jag läst om hjärtats klaffar.
Jag går alltid därifrån och har misslyckats.
Igen och igen.

Men jag älskar skolan.
Den har fått mig att överleva många gånger.

Jag träffade min livs första kärlek på universitetet.
Läkar-Per som jag och mina kompisar kallade honom.
Innan.
Nu är han pojkvän-Per.
Han är min pojkvän.

Albert, 27 år

Skolan är ju en så lång period i livet.
Det är svårt att säga vad den betyder.
Den har betytt olika saker i olika tider.

I min familj är man mån om skolan.
Mamma är rektor.
Mormor var också det.
Jag blev mån om skolan.
Jag är äldst av fyra syskon också.
Kanske är jag en stereotyp till storebror.

I de tidiga årskurserna blev jag klar med matteboken mycket snabbare än alla andra.
Jag fick börja på nästa.
Sen blev den också klar.

Men mest har väl skolan varit social.
Träffat vänner.
Vänner för livet.
Det har alltid hänt mycket omkring mig.
Jag har engagerat mig i många saker.
Elevkårer. Spex. Fester.

Jag träffade mitt livs kärlek sista året på gymnasiet.
Det var ett bra år.
Vi är fortfarande tillsammans.

Jag pluggar juridik nu.
Bara ett och ett halvt år kvar.
Förstår kanske inte själv vilken akademison jag är.
Men jag trivs.

Lina, 29 år

Jag kommer ihåg Maggan och Barbro.
Kommer ihåg hur våra platser såg ut, att vi samlades på en matta.
En gång så tappade vår lärare Maria tålamodet och imiterade oss.
Minns hur hon sträckte ut händerna och benen och började babbla högt
med tungan ute.

Jag minns egentligen inte så mycket hur allt kändes i skolan.
Men tror jag tyckte om skolan dom första åren.
Det var något nytt och spännande.
Vissa killar var jobbiga och jagade oss.
Det var inte kul.

Jag minns Håkan och Christina när vi gick i sexan.
Fantastiska lärare.

Det var jobbigt att börja högstadiet och byta skola.
Annan miljö från Stöllet.
Där var allt så bekant och familjärt.
Nu var allt stort och läskigt.
Ensam.
Annan press.

Gymnasiet var lite lika som högstadiet.
Svårt att bli sedd – var en i mängden.
Svårt att få bra betyg trots att man la ner hela sig själv.
Och sitt mående.
Skolan var inte kul längre.
Tjugohundra prov på en vecka.

Sen började jag på Steneby.
Det var en helt ny värld.
Wow.
Allt jag längtat efter.

Rebecca, 30 år

Ellen var min första lärare.
Hon var underbar.
Alla tyckte så mycket om henne.
Hon var snäll och påhittig.
Men ändå sträng på något sätt.

Jag kommer ihåg min färgglada ryggsäck.
Den hade så många olika fack.
Det sitter en bild på kylskåpet där hemma.
Då har jag på mig ryggsäcken.
Det var min första skoldag.

Jag började högstadiet.
Brydde mig mycket om vad andra tyckte.
Tappade nog mig själv ganska mycket i det.
Gjorde det som var coolt.
Passade in.
Men det är väl många som det blir så för.
Högstadierej.

Sen började jag gymnasiet.
Fick bra betyg.
Träffade min pojkvän.
Var mest med honom.

Sen tog jag studenten.
Vi gjorde slut.

Jag har tänkt plugga vidare många gånger.
Men vet inte riktigt till vad.
Ingen i familjen har pluggat vidare.
Syrran gör det nu i och för sig.
Till lärare.
Så det kanske det blir av mig också.
Vi får se.

Jimmie, 35 år

Hmm.
Skolan för mig.
Det var inget för mig tror jag.
Jag var bättre på annat.
Det mer fysiska.

På lågstadiet var det väl kul.
Men mina föräldrar skiljde sig.
Det var mycket med det.
Jag var som tryggast hemma hos mina kompisar.
Inte hemma eller i skolan.

Jag har ingen gymnasieexamen.
Men det går väl att ordna.
Jag utbildade mig till snickare istället.
Det var mer min grej.

Min äldsta son börjar skolan nästa år.
Det känns sjukt.
Kanske lite svårt också.
Att inte överföra mina känslor kring den till honom.
Men det blir nog bra tror jag.
Min sambo är bra på sånt.

Camilla, 42 år

Skolan var rolig.
Jag var en duktig flicka.
Sådär lagom i sitt sätt men med goda studieresultat.

Skolans alla år såg ganska lika ut.
Jag gick på samma skola från förskoleklass till nian.
Samma trygga kompisar.

Jag började gymnasiet.
Läste samhällsprogrammet.
Brett och bra tyckte jag.
Fick bra betyg.

Sen träffade jag Martin.
Vi bodde på samma gata men han var äldre än jag.
Han skulle börja plugga på Chalmers.
Jag hängde på.
Började plugga på universitetet i Göteborg.
Jag blev idrottslärare sen.
Det tyckte min storebrorsa var konstigt.
Jag hade ju bara dansat på fritiden.
Inte spelat fotboll.

Vi blev kvar i Göteborg.
Jag och Martin.
Vi har tre söner.
Det är speciellt att vara lärare och mamma.
Man ser saken ur en annan synvinkel.
Tror jag.
Jag pratade med min mamma om det.
Innan hon dog.
Hon jobbade också i skolan,
Båda mina föräldrar är döda.
Det är en sorg att klara livet utan dom.

Min mellersta son har svårt i skolan.
Blir nog inte Chalmers för honom.
Han vill bli hockeyproffs.
Den äldsta luktar däremot matematiker.
Den yngsta är yngst och med honom vet man inte riktigt.

Så som det är med oss yngsta.
Men det blir bra.
Det är jag säker på.

Jag tänker mest på mina barns skolgång när jag tänker på skolan.
Dom har haft det tufft.
Har det tufft.

Jag har två barn, en dotter och en son.
Dottern är sex år äldre än sonen.
Dottern har autism.
Sonen föddes döv men blev på ett mirakulöst sätt opererad och hör precis som alla andra nu.

Min dotter är inte säker på att hon är tjej.
Hon vill inte heta Emma.
Hon heter Mickey nu.

Det har varit jobbigt för henne i skolan.
Mest med kompisar.
Hon har varit mycket ensam.

Nu har hon gått ur nian och ska börja på teaterlinjen.
Jag vågar inte tro att det blir perfekt.
Men det gör hon.
Och inget gör mig så glad och rädd som det.
Förväntningarna.
Jag vill bara att hon ska vara lycklig.

Men när jag tänker tillbaka hade jag det också tufft.
Men det ligger inte närmast i minnet.
Mest tufft med skolsakerna.
Kompisar har aldrig varit ett problem.
Därför är det svårt att hjälpa min dotter det.
Men jag gör vad jag kan.
En dag i taget.

Jeanette, 50 år

Jag kan inte säga att jag tyckte det var särskilt roligt i skolan.
Jag längtar inte till skolan.
Varken nu eller då.
Jag vet inte riktigt.
Det var väl kul att vara med kompisar.

Jag var väldigt försiktig av mig
Var alltid rädd att smutsa ner mig.
Vet egentligen inte varför jag var så rädd för det.
Jag hade ju alltid rena kläder som låg i en låda.
Men jag var alltid så försiktig.

Jag var väl en medelmåtta också.
Aldrig särskilt bra på något.
Men jag klarade mig väl.
Kommer inte direkt ihåg om jag tyckte något särskilt var roligt.
Slöjd kanske.

En kille jagade mig förresten alltid med pinnar.
Varje rast.
Jag gick i ettan och han i femman.
Jag och mamma fick ha ett möte med min lärare, honom och hans föräldrar.
Men han slutade inte ändå.
Jag tror att man sa att han var kär i mig.
Det var ju sådant man sa då.
Mycket sådana grejer.

När man skulle gå ner för yttertrappan på vintern kunde någon stå nedanför och kasta is på en.
Man var rädd.
På sin vakt.
Men jag var nog inte mest utsatt.

Patrik, 52 år

Småskolan var rolig.
Fröken och klasskompisar.
Skolan var en bra plats för mig då.
Från ettan till sexan.
Det var ordning och reda.

Det var på högstadiet det gick utför.
Det var mer stökigt.
Man sa emot lärarna istället.
Gjorde som alla andra.
Jag gjorde i alla fall det.

Jag har inte pluggat vidare på universitetet eller så.
Det borde jag kanske ha gjort.
Men ingen runt mig gjorde det.
Förutom syrran då.
Och min faster.

Men jag har många minnen från skoltiden.
Det betyder väl att den var bra.
Tror jag.

Lars, 63 år

Skolan är relationerna för mig.
I alla år.
Kompisar i lågstadiet och mellanstadiet.
Barndomskompisar som vi kallar dom så fint för.
Sådana har kanske du också?

Kompisar från högstadiet.
Dom man började ha lite busigt med.
Göra förbjudna saker.
Så var det för mig i alla fall.

Gymnasiet var kul.
Där träffade jag Bosse och Erik.
Som jag hängt ihop med hela livet.
Vi har alltid haft det så okomplicerat.
Semestrat ihop med våra familjer.
Varit på konserter.
Rolling Stones har vi varit på tio gånger runt om i världen.

På universitetet var det också roligt.
Där var jag ju lite längre.
5 år.
Pluggade till agronom.
Träffade många med samma intressen som jag.
Det var så roligt.
Studentliv med många levnadsglada.
Många som fortfarande finns kvar i mitt liv.
Varje år har vi kräfts-kiva tillsammans.
Vi är ett gäng på 15 personer.
Det är roligt varje gång.

Susanne, 69 år

Vi reste och flyttade runt så mycket.
En stökig barndom.
Gick på alldeles för många skolor.
Fick gå så himla långt till skolan.
Jag och mina syskon.
Jag har åtta syskon.
Sju lever.

Pappa var präst och alkoholist.
Så när dom kom på honom.
Fick vi flytta.

Skolan och synen på den.
Den var speciell.
Eller den var nog inget.
Det var inget viktigt.
Konstigt nog.
Eftersom pappa var präst.
Men alkoholen var väl viktigast.

Jag försökte ge mina fyra barn en trygg barndom.
Alla gick på samma skola.
Vi bodde nära skolan.
Alla kände alla – hade koll på alla.
Det var iallafall tryggt för mig.
För dom med tror jag.

Jag vet att jag lyckades förmedla synen på skolan i alla fall.
Alla klarade sig bra.
Förstås hinder på vägen.
Som för alla.
Men skolan var inte ingenting i alla fall.

Eide, 72 år

Jag föddes som äldsta son till en pappa med åkeriföretag.
Jag skulle såklart ta över det.
Skolan var något att klara av bara.
Men jag gillade den.
Egentligen hade jag nog velat bli något annat.
Men vad gör man.
Man tar över åkeriet.
Så är det med det.

Jag gillade språk allra mest.
Svenska var roligast.
Att skriva var min grej.

När jag började köra lastbil lyssnade jag på så många ljudböcker.
Du anar inte hur många.
Jag hade en prenumeration så att jag fick hem nya i brevlådan varje vecka.
Ändå fick jag köpa nya.
Det fanns inte någon sådan där app då.
Man fick köpa skivor.

Men skolan avklarades.
Inte med några toppbetyg i allt precis.
Men vissa ämnen gick bättre än andra.
Men dom där betygen har ju aldrig behövts till något.
Mer än när man är på semester då.
Men då har vi mest varit i Italien.
Och italienska lärde jag mig aldrig.

Monica, 75

Bild var mitt favoritämne.
Gud vad jag älskade det.
Britt hette min lärare.

Skolan för mig är bildlektionerna.
Allt annat finns i bakgrunden.

Jag är konstnär idag.
Kanske inte så konstigt att mitt favoritämne var bild då.
Men utan den hade jag nog inte lyckats.
Lyckats känna sådan glädje varje dag till bilden.

Jag gick på Konstfack senare i livet.
Där hade alla haft bild som favoritämne.
Det var konstigt för mig.
Plötsligt var jag en i mängden av alla bild-lovers.
Då blev det mer prestation.
Det gillade jag inte.
Men jag gick där.
Sen slutade jag.
Och började bara ha roligt med bilden istället.

ETT MÅL OCH TVÅ ASSIST

LINDA CLAREMAR

”Vi kan inte behålla elevresurser som inte funkar. Skolan är tyvärr ingen välgörenhetsinrättning. Vi har våra mål att tänka på.

Rektorn reste sig upp från elevstolen och gick mot dörren.

”Sen spelar det ingen roll hur mycket vi personligen bryr oss om en enskild individ.”

Det där sista var riktat mot mig. Medan hennes klapprande steg försvann genom korridoren ryckte jag ner min ryggsäck från katedern och öste ner elevböckerna i den. Rättningen fick ske hemma. Med en smäll stängde jag datorn och packade ner den också. Tungt blev det, men jag var ändå känd för att alltid släpa runt på för mycket.

När porten till skolan slagit igen bakom mig började jag promenaden hemåt. Fötterna på nysopad asfalt, tankarna på det rektorn sagt. Det hettade i ansiktet. Hennes antydan om att jag brydde mig för mycket om Ibbe var inte rättvis. Vi alla önskar väl det bästa för gamla elever. Första tiden som elev hade Ibbe varit en tystlåten fjärdeklassare. Det blir lätt så för de nyanlända. Om den enda svenska man kan är hej och tack så gör man bäst i att försöka vara till lags. Särskilt om man kommer från ett land där lärarens ord är lag. När han lämnade sexan var det förstås annorlunda. Då hördes Ibbes *Tja broooooooooor* eka genom korridorerna. Mellanstadiets sista dag hade jag kramat honom.

”Lycka till i högstadiet nu då.”

”Det kommer att gå bra. Walla”

Hans mamma hade lett och nickat bort mot mig när hon mött upp sin son. Det sista jag mindes var hans stolta hållning intill sin mor.

Men trots löftet om att högstadiet skulle gå bra var det någonstans där som det börjat gå snett. Jag hade fått små rapporter ibland av hans mamma när vi möttes vid mataffären. När Ibbes årskull närmade sig studenten hade hans mamma inte längre några leenden att bjuda på. Inga som nådde ögonen i alla fall.

*

Alla hade tyckt att det var en fantastisk idé att ge Ibbe en chans som resurs för Reza. Skolan var verkligen i behov av någon som kunde börja direkt. Dessutom pratade Ibbe och Reza samma arabiska dialekt och det kunde ju bli som extra studiehandledning. En win-win-situation. Ibbes mamma hade kramat mig hårt nere i centrum.

Sen hade klagomålen sakta börjat komma. Först till mig. Kunde jag prata med Ibbe kanske? Han verkade inte fatta vad resursjobbet gick ut på. Satt mest och snackade med Reza på arabiska ute i korridoren. Ingen visste vad de pratade om. Men några framsteg i läroboken blev det inte. När de påtalat detta för Ibbe hade han bara snäst att det blev

ju inget gjort för Reza innan Ibbe börjat heller. Var det inte bra att han höll Reza borta från klassrummet i alla fall? Så att läraren fick lugn och ro?

Visst hade jag försökt prata med Ibbe. Men det var som om all språkförbistring från vår första tid tillsammans var tillbaka. Fast nu berodde det inte på brist på ord. Utan brist på förståelse för varandras perspektiv. Jag förstod snart att Ibbe inte delade sin mammas lycka över resurstjänsten.

”Resurs! De kallar mig resurs! En freaking assistent – det är vad jag är. En springpojke! Till en barnunge dessutom.”

Ibbe hade slängt på sig jackan och dragit hem. Kvar hade jag stått med halvöppen mun och med skärvorna av alla mina goda föresatser runt fötterna.

Nu snurrade detta samtal runt, runt i mitt huvud och blandades med rektorns ord. Vi kan inte behålla elevresurser som inte funkar.

Utän att jag varit medveten om hur hade fötterna lett mig hem. Redan innan jag tryckte ner dörrhandtaget hörde jag springande steg och rop där innanför. Bort jobbtankar, bort!!! Att prata vett med sina egna tankar fungerade lika hopplöst dåligt som vanligt. Men barnen fick ett och annat ”säger du det” och ”det menar du inte” som inspel i sitt middagspladder. Vad som låg på tallriken märkte jag knappt. Plötsligt dängdes en tidning ner i matresterna.

”Kolla mamma, här är tabellen för Sveriges fotbollslandslag. Vilken spelare tycker du är bäst??”

Jag flyttade bort tidningen en bit från matresterna. Försökte ögna tabellen för att åtminstone ge sken av att vara engagerad. Namn efter namn med två spalter bredvid. Mål förstod jag. Men assist?

Sonen förklarade:

”Assist är när man inte gör mål själv. Men man samarbetar med någon och passar den så att den gör mål. Det är nästan lika bra.”

Jag ögnade igenom listan igen. Valde ett mansnamn som tydligen gjort 2 mål och 3 assist. Sonen verkade nöjd och försvann med tidningen. Jag blickade ut genom fönstret. Sakta började en idé att ta form.

*

Nästa morgon såg jag till att vara på plats innan Ibbe. När han släntrade in i lärarrummet för att hålla upp sitt kaffe tryckte jag ner honom i soffan. Lite för ivrig var jag.

”Okej Ibbe. Du har rätt. Du ÄR assistent. Men vet du vad en assistent är för något?? Det är en som ska göra assister så att någon annan får möjlighet att göra mål. Och det är nästan lika bra som att göra mål själv. Enligt min son, i alla fall.”

Det sista lade jag till eftersom jag visste att Ibbe hade full koll på min bristande fotbollskunskap.

Ibbe kollade på klockan. ”Jag måste gå till Reza nu. Ses sen!”

Detta *sen* skulle visa sig dröja. Mitt i en förklaring om verbets placering i bisatser ringde förskolan. Dottern grät och kändes varm. Kunde jag hämta snarast? Självklart.

Men sen smittades sonen och därefter jag... Och sexornas betyg som snart skulle sättas...

En eftermiddag gick jag till jobbet när nästan ingen var där. Orkade inte hålla lektioner men måste hämta lite betygsunderlag. När jag släpade mig ner för trappan med en tyngre ryggsäck än någonsin fick rektorn syn på mig. Jag kunde inte gömma mig.

”Men hej, är du här! Det var länge sen! Jag bara måste fråga, vad har du sagt till Ibbe?”

”Ingenting? Skulle jag det? Är det inte en rektorsfråga med så känsliga saker som uppsägningar?”

”Nej, glöm det. Jag menar, vad har du sagt till Ibbe som har fått honom att börja jobba plötsligt?”

Flera lärare har kommit till mig och sagt att Reza plötsligt har börjat lämna in grejer. Ibbe är tydligen på honom som en hök. I teknik har Reza till och med uppnått kursmålet och får ett betyg.”

Jag minns inte vad jag svarade. Men när jag gick hem kändes ryggsäcken inte alls. Syrenerna doftade ljuvligt och en föraning om sommarlov spirade i magen. Innan jag ens hann trycka ner handtaget öppnades dörren av sonen med fotbollen under armen.

”Hej mamma! Det blev tre-noll på rasten idag!”

”Grattis gubben! På min skola hade det blivit ett mål och en assist. Eller kanske två. För den ena assisten gjorde jag med hjälp av dig.”

EN HÖGSTADIENATTSDRÖM

LINA PASCAL

Monstret finns fortfarande kvar inuti Ellen, men han är inte längre kraftfull. Paniken rusar inte runt i henne under hans besök. Faktum är att han börjar kännas som en rar gammal monsterfarbror som tittar in på en kopp kaffe då och då för att fråga om hon fortfarande minns. Minns du hur det kändes att öppna dörren till Väskolan på morgnarna? Minns du surrandet i magen och hjärtats oroliga dunkande? Minns du livets värsta tid? Och inuti ler Ellen vemodigt och erbjuder monstret en mandelkubb till kaffet. Såklart att jag minns dig, tänker hon.

Vem kan någonsin glömma högstadieångesten? Detta monster som suger i sig livsglädjen, framtidstron och självkänslan hos människor som inte ännu är vuxna. Men under sin lärarutbildning har Ellen insett att han egentligen inte är så ondskefull. Dagar som denna, när hon pustar ut i klassrummet efter ett vikariat hos honom, hos Högstadiemonstret på skolan där hon själv plågats som nybakad tonåring, märks det att han bara är en gammal skojare. En trickster, som Puck i Shakespeares ”En Midsommarnattsdröm”. Tron, att i en slummer blott för ert öga syner gått... Tanken på att högstadieångesten bara var en vrickad dröm, orkestrerad av en uttråkad trickster driven av lusten att roa sig själv, är tröstande. Ellen bestämmer sig för att konversera med monstret, för att se om han håller med.

”Du, var det inte fiffigt att jämföra dig med Puck, Shakespeares luriga upptågsmakare? Du är en skojare, eller hur?” säger hon.

Monsterfarbroren skrockar och slurpar i sig en klunk kaffe. Han verkar förtjust.

”En trickster, minsann! Hur tänker du nu?” frågar han.

Hans röst är road. Nyfiken.

”Du har ju hittat på alla de där galna reglerna som inte alls är sanna. Att man är tvungen att vara på ett visst sätt, gå på ett visst sätt, gilla vissa saker och hata andra helt utan anledning...”

Monstret fnittrar till vid ordet ”anledning”.

”Det är det som är det roliga,” medger han. ”Det finns aldrig någon anledning, någon rationalitet, bakom mina regler. Men högstadieeleverna, de följer dem ändå. De följer dem och följer dem och följer dem, hur vrickat det än blir!”

Monsterfarbrorens fnittrande är smittsamt men Ellen kämpar emot. Spillran av en högstadieflicka som fortfarande bor någonstans i hennes hjärta vill bara gömma sig. I samma hjärta finns en arg ung vuxen som vill konfrontera honom. Men den största delen av Ellenhjärtat har växt sig erfaren, nyanserad och stark. Det är den delen som säger att det är okej att släppa taget. Att det går bra att skratta tillsammans med sina gamla monster.

”Kommer du ihåg den löjliga sittregeln som jag hatade?” frustar hon. ”Du hittade på att vi tjejer måste korsa benen när vi sitter ner, för annars var vi horor. Minns du det?”

Monstret försöker svara men det går inte, eftersom han skrattar så mycket att inga pratljud kommer ut.

”Sittregeln!” lyckas han till slut vråla fram. ”Gud, vad roligt jag alltid har med sittregeln!”

Ellens magmuskler svider efter allt skrattande. Hon samlar ihop sina papper. Drar in ljummen klassrumsluft i lungorna för att sansa sig.

”Du, jag måste dra mig hemåt. Men vi kanske ses nästa gång jag vikarierar här hos dig?”

Monsterfarbrodern drar en hand över munnen, för att torka bort skrattsaliven. Han ser ömt, nästan kärleksfullt, på henne.

”Såklart vi gör! Jag lämnar dig aldrig, Ellen.”

Nästa lektion diskuterar eleverna härskartekniker i smågrupper. Ellen har nyss lyssnat på fyra pojkars skråniga åsiktsutbyte och är nu på väg till en liknande konstellation när blicken landar på Alva.

”Hur går det här då? Vad pratade ni om i din grupp, Alva?”

Alvas leende är mjukt. Försiktigt.

”Om vilka härskartekniker vi tycker är värst,” svarar hon.

”Bra, vad intressant! Vilken tycker du är värst?”

Svaret kommer blixtnabbt.

”Osynliggörande”.

Det hugger till i magen, men Ellen pressar bort skuldkänslorna och tvingar fram sitt standardlärarleende.

”OK! Varför tycker du att osynliggörande är värst?”

”Jo,” börjar Alva med en styrka som Ellen aldrig hört i hennes röst, ”för man blir så ledsen när andra inte ens verkar märka att man är där.”

Jag gör ibland så mot dig, för att du aldrig skriker högst om min uppmärksamhet. Jag skulle precis råka göra det igen, tänker Ellen. Den isande tanken attackerar hjärtat medan hon klappar med händerna för att påkalla klassens uppmärksamhet. Den isar vidare när hon avrundar lektionen och ser elev efter elev flyta ut i korridoren.

När Ellen är ensam kvar tänker hon på hur mycket lättare det är att gå förbi Alvas plats än att inte göra det. Alva verkar aldrig behöva någon lärarledning. Hon har en betygsfil fylld av A:n och hennes ljusa fågelungeröst hörs nästan aldrig, förutom på direkt tilltal. Men på skriftliga prov och uppgifter visar Alva att hon egentligen är en intellektuell brasa, som lärarna skulle vilja lägga vedträn på, om bara tiden funnits. Det gör den såklart aldrig. Så Alva går miste om armén av tysta lärarfötter som tassar förbi hennes plats på väg mot mer krävande kamrater. Skråniga kamrater som placerats högre upp i den sociala hierarkin. Varför ser det sociala klassrummet ut som det gör? Ellen kallar på högstadiemonstret, för att utkräva svar.

”Puck?”

”God afton, Ellen!

Monstret ser ut att må bra. Han har på sig en blå- och vitrandig bomullsdress som är misstänkt lik en pyjamas. Han sträcker armarna mot taket och utstöter en belåten gäspning. Om Ellen inte visste att han nyss plågat Alva hade hon antagit att monstret nyss klivit upp.

”Var är mitt kaffe? Så du har bestämt dig för att kalla mig Puck?” säger han utan paus mellan frågorna.

”Jag är inte din betjänt och ja, kära Puck, jag kallar dig Puck eftersom du bara är en djävulsk gammal skojare. Varför gjorde du så mot Alva?”

”Alka? Alka?”

Puck rynkar pannan och ser ut att gräva djupt i monsterminnet. Rynkan djupnar för var sekund.

”Ellen, förlåt men vem av dem är Alka?” säger han till slut. ”Jag brukar inte tänka på dem en och en. De är mer som en ung hypermottaglig massa för mig.”

Men för helvete.

”Alva! Försöker du medvetet göra henne ännu ledsnare? Hon hatar när folk betar sig som om hon inte finns. Du vet det, eller hur? Ditt jävla svin!”

Ellen bryr sig inte om att hon vrålar ut orden i det tomma klassrummet. Troligtvis är den här delen av skolbyggnaden redan ödelagd för dagen. Skymningen täcker vårhimlen med rosa penseldrag.

”Aha! Du menar den tystlåtna filosofen!”

Monstret projicerar upp ett hologram av en tänkande Alva i mitten av klassrummet. Han ser frågande på Ellen, som med en kort nick bekräftar att han identifierat rätt elev.

”Jag har inte gjort något särskilt mot just henne. Igår var jag uppe sent för att sprida en ny regel på TikTok. Jag hittade på att olika färger på bikinin betyder olika saker och att blått är det sämsta. Så nu måste alla tjejer som har blå bikinis slänga dem i soptunnan. Deras föräldrar kommer att få dämdimpen.”

Monstret gapar finurligt och låter en fnitterattack virvla ut. Han verkar nöjd med sig själv.

”Men idag tog jag såklart sovmorgon hela dagen,” fortsätter han. ”Eftersom jag jobbade över igår.”

Ellen pressar ihop läpparna hårt innan hon öppnar munnen med ett otåligt smackljud.

”Lägg av, OK? Jag såg vad du gjorde,” fräser hon. ”Jag fattar inte hur det kan vara så kul att se på medan en ung flicka dödas på insidan när alla betar sig som om hon vore osynlig. Medan pojkarna som du har placerat högst upp i den sociala hierarkin kan fortsätta störa!”

”Ellen.”

Hon flämtar till. Monstret farbroderliga ansikte rör nästan vid hennes panna. Rösten, vanligtvis melodisk som en trallvänlig barnvisa, har transformerats till någonting mörkare.

”Ellen,” upprepar han. ”Det där var inte jag. Jag var inte den som gjorde så där mot Alva.”

”Vem var det då?”

Varningsrösten är ljuv men bitter.

”Du undrar vem som gör så att vissa produktiva människor – ofta kvinnliga – osynliggörs medan vissa destruktiva människor – ofta manliga – får beröm för sitt störande beteende?”

Halva Ellen vill himla med ögonen och med forcerad röst utse Puck till vinnare av Årets Stjärnskott för Uppenbara Kommentarer. Den andra hälften är för berusad av skräckblandad nyfikenhet för att säga någonting alls. Berusningen vinner. Monstret fortsätter ostört.

”Någon som är större än jag. Någon som ofta pratar om mig, men nästan aldrig med mig. Ni kallar henne Samhället. Vissa säger Samhällskontraktet, men dem har jag inte till mycket till överst för. För långt, för tråkigt... Själv kallar jag henne Sammy. Kort och snitsigt!”

Ellen andas ut. Den kusliga stämningen är borta. Kvar glöder bara ilskan.

”Vet du, Puck? Jag har alltid velat ta mig ett snack med det där idiotiska jävla skitsamhället. Kan jag prata med henne, som jag pratar med dig?”

”Hon kommer inte att lyssna nu.”

”Får jag träffa henne?”

”Kanske. Om hon någonsin vill lyssna.”

Puck tar några bekymmerslösa hopsasteg mot whiteboardtavlan. Han tar upp en grön färgpenna, slänger korken på golvet och drar några entusiastiska penndrag.

”Vad gör du?”

”Ritar en fjäril. Kommer du med kaffet eller?”

Det retsamt lekfulla är tillbaka. Ellen orkar inte med några skojerier. Trött rafsar hon åt sig arbetsdatorn.

”Tack för dig!” vrålsjunger monstret och målar röda hjärtan på fjärilens vingar.

Ellen tänker ofta att hon febrilt håller sig fast i ett tunt snöre, medan lastbilen som är livet släpar runt på henne. Därför försöker hon alltid stjäla tysta stunder för tankar. Ikväll ska hon begrunda högstadiemonstret. Efter det känsloladdade utbytet i våras, när Puck nämnt Sammy, har hon inte haft tid för fler konversationer. Hon tycker om att ägna sig åt tänkande på särskilda högtidsdagar. Det bor en särskild kraft i ritualiserade dagar injicerade med mänsklig ångest, förväntan och gemenskap. Ikväll, medan midsommarnatten sakta välkomnar sig, går Ellen ner till bryggan vid ån. För att nå den måste hon tränga sig mellan ett buskage, in på en dold skogsstig kantrad av tallar, granar och vildblommor. De första brädorna på bryggan har ruttnat sönder. Kanske är det därför hon aldrig sett någon annan här. Ellen hoppar över de förfallna brädorna, rakt in på bryggans intakta del och den spegelblanka ån som väntar. Hon sluter ögonen.

”Fröken Ellen!”

Den retsamma rösten och det iskalla vattnet träffar Ellen samtidigt. Högstadiemonstret, som håller en tom hink i ena handen, har dykt upp ur ån. Han flyter på rygg med händerna bakom huvudet. Betraktar Ellens genomblöta midsommarklänning med ett förtjust skratt.

”Har du saknat mig?” frustar han.

Ellen vet att hon borde bli arg men sanningen är att hon har saknat sin monstervän.

”Var det nödvändigt att blöta ner mig?” säger hon med en röst som hon hoppas är tillrättavisande.

Pucks leende växer.

”Det var helt avgörande. Annars hade du ju inte gått med på att hoppa ner i ån.”

”Jag har verkligen inte gått med på att hoppa ner i ån nu heller!”

”Är du säker? Du är redan blöt. Det är förmodligen varmare och skönare här nere än uppe i den kalla vinden. Och det är midsommarnatten. Vi ska vara vilda och galna och fria i natt.”

”Nej, tack.”

Monstret simmar närmare. Han tar tag i bryggkanten och häver sig upp.

”Hoppa ner så får du träffa Sammy,” viskar han.

Är vi svaga när vi låter nyfikenheten förföra vår illusion av att kunna kontrollera tillvaron? Ellen trodde det innan. Men nu, omsluten av det ljumma midnattsvattnet, inser hon att det är då vi är som starkast. Hon öppnar ögonen innan huvudet penetrerar vattenytan.

”Snyggt jobbat, min Ellen! Tillåt mig presentera Sammy! Sammy, Ellen.”

Ävattnet i ögonen suddar ut världen när Ellen försöker fokusera på varelsen framför högstadiemonstrets pekfinger. Den är liten, inser hon. En knappt äppelstor skugga mot de ruttna bryggbrädorna. Hon blinkar hårt, för att ge världen sina konturer tillbaka. Och plötsligt faller hela livet på plats. Samhället är... en groda. En liten groda som ser allt och hör allt och får plats överallt. Vilken viktig lärdom, tänker hon nästan andäktigt. De små sakerna i livet är ofta de mest betydelsefulla”

”Hallå, stick. Försvinn! Schas på dig!”

Monstrets skrikande avbryter Ellens epifani.

”Grodäckel! Här får du lite vatten på dig! Eller gillar du vatten? Då får du inget vatten! Bort.”

Högstadiemonstrets röst har gått upp i falsett. Kinderna kokar.

”Ellen, förlåt,” flämtar han. ”Jag hatar grodor.”

Hon sätter sig på bryggan. Vinden isar mot kroppen.

”Men du sa ju... Är inte det där Samhället?”

Monstret sänker de viftande armarna. Skrattet exploderar som galna popcornsmällar i en alltför varm mikrovågsugn.

”Groda,” lyckas monstret frusta fram mellan skrattsmällarna.

Han gör en ansats till djupandning och försöker igen.

”Du trodde... Du trodde att...”

Popcornen fortsätter att smälla av i skrattpåsen. Ellen vilar ryggen mot de murkna brädorna. Högstadieläverna har lärt henne att det inte finns någonting att säga för att avbryta den här sortens skrattattacker. Tålmodigt väntar hon, tills monstret utmattat lägger sig på bryggan med en hand på magen.

”Jag måste skriva upp det här när jag kommer hem,” fnissar han. Om jag säger åt högstadieläverna att grodorna har svaren kommer de att köpa slut på grodorna i djuraffärerna. Det kommer att vara grodor överallt och de vuxna kommer att flippa ur och...”

”Lugn!”

Midsommarnatten håller på att glida Ellen ur händerna. Vad hände med stillheten? Med de kritiska frågorna hon skulle ställa till hela Samhället?

”Puck, lyssna. Var är Sammy? Du presenterade oss ju.”

Monstret blickar ner mot ån.

”Äsch,” säger han avfärdande. ”Du har förstört allt med ditt plaskande. Jag tänkte köra den där Lejonkungen-grejen, du vet? Du skulle titta ner i ån och se din spegelbild. Så skulle jag säga ”hon lever i dig nu!”. Jag skulle ha låtit så inspirerande. Men du har plaskat omkring så mycket att vattnet inte är spegelblankt längre. So never mind!”

Ellen känner inte igen ljudet som pyser ur hennes mun. Det är en blandning av indignation och besvikelse.

”Du,” väser hon. ”Du leker bara med mig. Du byggde upp all den där spänningen. Och nu ger du mig samma gamla budskap som finns på billiga kylskåpsmagneter. Du är samhället blahi blaha. Var förändringen du vill se i världen blahi blaha...”

”Hallå! Det där sista var Gandhi. Lämna honom ifred! Han är en gammal kompis till mig!”

Monstrets rynkade panna räcker inte för att stoppa Ellen. Hon vet att hon redan virvlat över gränsen. Hon brukar inte göra narr av andra människor – särskilt inte av historiska människorättskämpar – men Puck trycker på fel knappar. Ellen är en orkan.

”Din trickster. Ditt monster! Vi är alla en del av samhället blahi blaha!”

Ellen känner knappt kylan av den andra hinken vatten som kastas över henne. Men hon tystnar tillräckligt länge för att Puck ska kunna gripa ordet.

”Ellen. Jag försöker inte säga att alla är en del av samhället. Jag försöker säga att du är samhället”.

”Jag?”

”Du och de andra lärarna. Det är ni som är Sammy. Sammymonstret. Ibland kallar jag er kort och gott för monstret.”

Trots att Ellen ligger stilla på bryggan virvlar världen omkring. Monstrets vändningar är för många. För stora. Vem är egentligen monstret?”

”Kom, Pu... Kom, vem du än är. Vi hoppar igen,” säger hon.

Vattnets svala mjukhet är förutsägbart. Förutsägbarheten gör det underbart. Benen och armarna stöter rytmiskt bort vattnet. Kontrollen är tillbaka.

”Du är som alla andra,” säger hon till Puck som simmar lugnt bredvid. ”Du vill ge lärarna och skolan skulden för allt som är fel i samhället, eller hur?”

Monstret byter till ryggsim. Han ser ut att njuta av det. Ögonen vilar på midsommarnattshimlen.

”Självklart är ni inte hela samhället själva. Men det känns så för eleverna. Ni är som metall. Ni leder samhället in i dem. Och mycket av det som ni vill leda in är farligt. Strukturell rasism. Förklädd chauvinism. Människohatande cynism. Det är därför ni skrämmer mig så,” säger han.

”Skrämmer vi dig? Vet du hur dåligt unga människor mår på grund av dina högstadieregler? Vet du hur dåligt jag mådde?”

Monstret stelnar till mitt i ett simtag.

”Jag vet,” säger han sakta. ”Jag var med dig på bron den där gången.”

Först förstår Ellen inte vad han menar. Nästa armtag störtas hon tillbaka.

Det isblandade vattnet under Långebro galopperar fram. Tanken på att klättra över mitträcket och falla handlöst gör den femtonåriga Ellen rädd. Men inte lika rädd som de förlamande tankarna som gör det omöjligt att ens komma ur sängen på morgnarna. Huvudet som hotar att implodera. När mammas glättiga röst säger att allt snart blir bra, men när sanningen bor i hennes ögon. Inte den riktiga sanningen, men det som Ellen upplever som sant. Hon känner att mamma egentligen tycker Ellens liv är bortkastat. För den som inte ens klarar gå ut 9:an är livet kört. Men Ellen vill inte ens tänka tanken på att slå upp Väskolans slitna högstadiedörrar ännu en gång. Vill inte minnas alla invecklade högstadieregler. Vill inte ha smärtan i magen och klasskompisarnas menande blickar när hon råkar bryta dem. Så Helgeås mörker känns plötsligt knappt skrämmande längre. Kanske kommer det att kännas som en trygg kram att omslutas av det dödliga vintervattnet och få flyta bort från allt det onda. Ellen hoppas det. Hon svingar ena benet över broräcket.

”Ellen, nej!”

Hon vet inte vem rösten i huvudet tillhör. Kanske mamma eller pappa? Deras liv kommer såklart också att ta slut när Ellens gör det. Ändå pressar hon bort föräldransiktena ur huvudet. De kan inte skydda henne från ångesten, så hon kan inte skona dem. Men rösten tystnar inte.

”Det är snart över, Ellen.”

Nu ler hon.

”Jag vet”, svarar hon och längtar. Friden är nära.

”Inte den sortens frid, Ellen! Jag menar att högstadiet snart är över. De var ändå inte på riktigt, alla de där högstadiereglerna. Jag försökte göra dig starkare. Få dig att tänka kritiskt. Jag gick för långt. Helvete också. Förlåt.”

Ändå inte på riktigt, alla de där högstadiereglerna. Tanken rycker tag i Ellen. Vad håller hon egentligen på med? En dam i vinterkappa betraktar henne osäkert på några meters avstånd. Ellens ben hänger fortfarande på fel sida av broräcket. Hon svänger snabbt tillbaka det. Ändå inte på riktigt, alla de där högstadiereglerna. Hon passerar damen med en flyktigt leende och muttrar någonting om stretching. Raskar vidare ut i vinternatten.

Under ett kallt ögonblick får brominnet åvattnet att kännas isande. Så hämtar Ellen sig. Det är midsommarnatt och hon är vuxen och högstadicångesten är historia. Hon griper tag i monstrets händer, så att de båda tvingas trampa vatten mitt emot varandra. Hans farbroderliga ögon är sorgsna.

”Du. Det var du som pratade ner mig från bron,” konstaterar hon.

Hon vill säga mer men rösten är fortfarande skrämmande av minnet.

”Jag misslyckas ibland,” viskar han. ”Mitt koncept är att ge en massa påhittade regler till morgondagens vuxna. Nästan alla upptäcker med tiden att reglerna är störtlöjliga. Jag tränar er i att upptäcka andra regler – farliga normer och konventioner – så att ni kan åstadkomma förändring. Men vissa pressar jag för hårt.”

Monsterhänderna känns varma och mjuka. Ellen trycker dem.

”Jag tror jag förstår. Det låter nästan vettigt. Synd att det inte fungerade på mig bara.”

”Det fungerade perfekt på dig. Du fick bara lida mer än det flesta.”

”Jo. Och till vilken nytta? Jag har inte åstadkommit några förändringar att tala om.”

Monstret rycker till i Ellens ena arm. Gestikulerar åt henne att de måste fortsätta simma.

”Du är på god väg, Ellen. Du blev ju lärare för att du vill förändra mig. Det kanske är möjligt. Varför tror du jag går med på att prata med ett samhällsmonster som du, trots att jag är så rädd?”

Puck simmar snabbt nu. Midsommarnatten och vassen längst med ån flyger förbi synfältet.

”Så du vill förändras?” flämtar Ellen. ”Puck, sakta ner. Varför simmar vi så snabbt?”

”Vi måste skynda oss. Det finns någonting som du måste hjälpa mig med i natt. Någonting du måste förändra”.

Ellen sparkar hårdare med benen. Doppar huvudet mellan varje simtag, för att kanalisera kraften.

”Vad måste jag förändra, Puck?”

”Det är Alva. Hon kämpar med alla mina regler och allt som ni i Sammy utsätter henne för. Det har gått för långt. Jag klarar det inte själv.”

”Vad menar du?”

”Ellen. Du måste hjälpa mig att prata ner Alva från en bro.”

SEDAN GICK BRANDLARMET

ELISABET ÖVERMO

3 juni. 09:34

Samtal med lärare

- Ta det lugnt och svara på frågan.
- Men, jag...det är så...
- Vi vet att det är jobbigt, men vi måste reda ut vad som hände.
- Jag, jag... Jag skulle bara hämta en alvedon och Mags, hon...
- Mags?
- Ja, Margareta, skolsyster, vi kallar... kallade henne Mags.
- Vad såg du när du öppnade dörren?
- Hon satt på vågen, det såg så konstigt ut. Mags är ju, lite rund och nu satt hon liksom intryckt på vågen och ansiktet, ansiktet, det, det...
- Ja?
- Det var liksom blått, uppsvullet, alldeles tjockt, instängt bakom den där plasten eller vad det var. Och hon hade något runt halsen, det satt jättehårt, skar in liksom. Hon bara hängde i det.
- Vad gjorde du?
- Jag skrek! Hon såg ju skadad ut så jag skrek på hjälp. Jag förstår inte hur någon vill skada henne, hon vill ju alltid elevernas bästa. Berättar för dem om allt, hur man mår bra, att de kan klara stressen bara de... om de är för tjocka, jag menar inte så, hon mår ju om dem. Det är...

Kvinnan bröt samman. Polisen suckade. Han kände till den sortens skolsystrar. De menade kanske väl, men att påpeka för en trasig tonåring att det bara är att bita ihop när betygsstressen ger henne mardrömmar, eller påpeka för en fyllig, inte färdigvuxen flicka att hennes viktkurvor är fel och skicka henne in i det anorektiska helvetet, det var inte att måna om. Det var att vara korkad, elak. Han gav den gråtande kvinnan en näsduk.

- Och sedan?
- Sedan gick brandlarmet.

*

Ibland är det bra att vara lång, att vara stark med hjälp av sin storlek – och tyngd. Vågen knakar lite, syster äter lite för mycket kakor, kanske? Hon är i alla fall tyst nu. Svårt att

prata med ett buntband runt strupen. Hon trodde inte att det skulle gå sönder så mycket när man drog åt det, men systers hals är blåsvart, buntbandet tränger in i skinnet, målar röda streck. Tyst, äntligen. Drogtester, viktkurvor, alltid något trams. Kondomer och information om samtycke, och så vikten igen. Allvarligt – en skolsyrra måste väl ha tråkigt? Inte längre. Nu är hon lite konstigt färgad och kondomen över ansiktet har slutat röra sig. Samtycke? Nä, hon frågade inte efter sådant.

2 juni, morgon

- Då så, klockan är slagen och... Ja, nu kom några till, stäng dörren. Vi har lite tråkiga saker att prata om så här strax innan skolavslutningen. Det är en elev i nian som har fått problem med sin moped. Någon eller några tömmer den på bensin under skoldagen. Det är viktigt att vi håller ögon och öron öppna så att...
- Vem handlar det om?
- E.B i 9C.
- Elliot? Det är skrattretande!
- Jag vet. Rektorn tittade ut över de samlade lärarna och såg att flera log i samförstånd.

Skolans buse hade fått problem. Många tyckte nog att det var rätt åt honom, men det var ändå viktigt att alla tog problemen på allvar. Flickvännens mamma var ju jurist och skulle nog vara snabb att påpeka eventuella fel.

- Det är väl ändå typiskt att det bara drabbar honom? Någon har väl tröttnat på hans fasoner?
- I alla fall, rektorn höjde rösten, i alla fall måste vi vara vaksamma. Det är ju uppenbarligen någon som vill ha bråk, och med Elliots temperament kan allt hända. Jag vill att vi lägger lite extra tid på rastvakterna.
- Ja? Han vände sig mot bibliotekarien, som räckte upp handen.
- Vi är flera som har känt misstänkt lukt från toaletterna...

Mötet drog ut på tiden, flera lärare skruvade på sig, tittade på klockan eller telefonen, och några öppnade datorn för att titta på mejl. Eleverna fyllde på i rasthallen och mötet avslutades. Det var snart sommarlov.

3 juni.12:30

Samtal med rektor

- Så ni hade problem med elevernas mopeder?
- Nja, egentligen bara en elevs moped. Han fick bensinen stulen på något sätt.
- Någon som slangade den?

- Vad?
- Tömde tanken med hjälp av en slang. Misstänkte ni någon?
- Ja, jo. Nä. Elliot – får jag säga namnet? GDPR...?
- De här samtalen är under sekretess, du kan vara lugn.
- Jo, Elliot är en ganska stökig pojke, mycket händer runt omkring honom och det kanske, jag menar, jag vet inte, men kanske någon som. Ja, ville ge igen?
- Vad menar du med att det händer saker?
- Tonårsrevolt. Pojken har ADHD med trottsyndrom – ni känner till diagnosen? Det är i alla fall svårt för både lärare och kamrater att hantera ibland, och Elliot kan bli upprörd och göra saker i affekt. Jag har försökt få lärarna att lyssna, att inte fastna på hans krokar brukar jag säga, men...
- Antyder du att Elliot kan vara ansvarig?
- Jag vet inte. Han och hans pappa hävdade att bensenen stals och flickvännens...
- En Titti P?
- Ja, hennes mamma är juridiskt kunnig och...

2 juni, förmiddag

Han log mot eleverna när de gick in i klassrummet. Han visste att leendet och hans oklanderliga yttre ingav förtroende. Eleverna stod bakom stolarna.

- Varsågod och sitt.

Mattektioner var enkla. Han väntade i sin kateder, eleverna arbetade i tysthet. Niorna hade lärt sig, även om det varit en del tjat. Alla hade penna, alla hade bok och häfte. Hans elever klarade sig bra, det var inte många som behövde hjälp. De svagare eleverna var inte hans, dem hade man specialpedagoger till. Något skulle de göra för sin lön.

En liten tjej kom fram. Skicklig flicka, skulle komma långt om hon bara vågade. Hon hade lärt sig reglerna snabbt till skillnad från en del andra ungar i klasserna. Enda problemet var väl att hon var för snäll mot idioterna – eller för svag för att säga emot. Lånade ut pennor till de som inte pallade ta med sig och sådant. Han log mot henne, hon var ju en A-elev, även om hon inte var hans typ. Hon förde ena flätan bakom örat och visade sin uträkning.

*

Anatomi. Det är inte så svårt, när man har ett intresse eller frågar rätt person. Den som kan. Muskler, ben, leder. Hjärtat är en muskel, tänker hon. Det sitter placerat så prydligt i mitten. Det finns idioter som säger vänster, men ska man nå det ska man börja i mitten. Underifrån. Det är viktigt att man siktar från höger mot vänster så att rätt

kammare träffas. Den vänstra som har ett högre tryck. Det går fortare. Revbenen är i vägen, men en lång, nyvässad blyertspenna, en av de där starka, den kommer ända fram. Man behöver vara ganska stark, det gäller att träffa rätt, att komma igenom de sega muskeltrådarna.

Hjärtat är en muskel och den slutar fungera när den genomträngs av en vass pennspets. Det fungerar ju. Hon tittar intresserat på blodet som sipprar fram. Borde det inte vara mer? Hon skrattar lite för sig själv. Matteläraren hade alltid tjatat om att de skulle ha pennorna med sig. Det hade hon. Som alltid.

4 juni 08:30

Samtal med elev

- Vi tar det från början. Vad såg du när du öppnade dörren?
- Alltså, jag skulle bara fråga Kenta en grej, skulle inte...
- Vad såg du?
- Alltså, han satt där, som vanligt, på sin stol, men, han såg dökostig ut. Han hade en fläck på tröjan, en Ralph Lauren så klart, det är ju ändå Kenta. Mörkblå, skitsnygg, jag...
- En fläck?
- Ja, jo, öh... men då började larmet tjuta så jag drog.

2 juni, lunchtid

Lite sallad bara. Pelle tittade på flickans tallrik. Några salladsblad, ett knäckebröd utan smör. Behövdes det? Flickan hade haft samtal med syster om viktkurvan och utseendet. Kunde det vara bra? Han släppte tanken, vände sig om och hittade några lärare att sätta sig med i matsalen. Solen strålade in och värmen var påtaglig. Eleverna kände av det stundande sommarlov. Sorlet i matsalen upphörde plötsligt.

- Ah, för helvete! Skitmat igen. Vi drar till Ica i stället.

Blondinen svepte undan håret i en magnifikt överlägsen gest och vände sig mot sitt hov.

- Nån som har moppe? Snutdjävorna tog min när idioterna på den här skolan körde razzia. Och någon jävel har slangat Elliots. Så jävla skönt att slippa all den här skiten snart. Hoppas någon bränner ner möget!

Hon skrattade högt, tog en tugga av en macka, slängde resten på golvet och gick.

- Nån som har en cigg?

Så jävla skönt det ska bli att slippa det där gänget. Att vara mentor till den dumma blondinen, ha hennes överbeskyddande jurist-mamma i telefonen varje vecka, hon som lindat rektorn runt lillfingret och inte trodde på något skolan berättade, hade varit urjobbigt. Snart slut. Han suckade och gick ut ur matsalen bort till klassrummet. Hon – den lilla – var i alla fall i tid. Skulle bli rätt skönt att slippa henne också. Krånglig unge, hade ibland mer koll än vad han hade. Pinsamt, men ändå bättre än ...

Dörren slängdes upp. Grabben som släntrade in hälsade högljutt på sina kompisar, dängde i förbifarten till pulpeten så det kallnande kaffet skvätte. Han luktade rök, men pupillerna skvallrade om annat. Pelle tänkte inte säga något. Att få bilen repad en gång, att bli upptryckt mot väggen, att... Nä, det var bra så. Prata med rektorn? Som bara pep om att “fastna inte på hans krokare” eller “du måste ta hänsyn till hans ADHD, han har ju trotssyndrom”. Trotssyndrom – det var ju bara hittepå. Ungen var ouppfostrad. Pelle startade projektorn och började.

*

Det hade kunnat vara lätt. Det fanns många möjligheter i salen. Jordgloben, den var elektrisk och han hade ju haft hela klassen att debattera om dödsstraff. Elektriska stolen kanske? Måste bara få bort birkenstocken så att han inte jordades. Högstadiet är lärorikt på många sätt.

Men, de var överens. Han var ändå okej.

4 juni. 14:08

Samtal med lärare

- Och du såg?
- Jo, Titti, en av mina mentorselever, hade gått ut för att pausa – en överenskommelse med BUP, personligen tycker jag...
- Vad såg du?
- Hon smet runt hörnet, jag hann inte se, men tyckte jag såg att hon hade en tändare. Hon hade varit på konstigt humör, arg och påstridig. Hon var upprörd över betygssamtalen pojkvännen haft med slöjdläraren. Jag försökte lugna ner henne, men hon drog. Vi har en överenskommelse med BUP och hennes mamma...
- Jag förstår. Du tyckte du såg en tändare och anar ett agg mot dina kollegor?
- Nä, inte Titti, men Elliot, hennes pojkvän, han har ADHD och...mina kollegor?
- Ryktena...?
- Vi har inga klara besked om vad som hänt.

2 juni, eftermiddag

Pia suckade. Flickan gick bara i sjuan men hon var störst i klassen och hade ingen koll på estetik. Klädde sig slarvigt och gav sig inte tid att lyssna på hur mönsterpassning och färger fungerade. Sy kunde hon, och snickra också, men de var överens, hon och Anton, det kunde inte bli höga betyg när man var så...ja, fel i alla fall. Hon var lång och kraftig, Pia hade bett Mags ta upp det där med vikt och hoppades att det hade gått hem. Det verkade så, flickan var lite mindre, eller i alla fall lite tystare. Eleverna satt böjda över symaskinerna. På andra sidan väggen hade maskinerna tystnat. Anton hade väl släppt dem tidigare.

*

Bandsågen är farligast, det har läraren präntat in i dem alla – men pelarborren kan göra hål i skallbenet. Hon tittar. Troligen ett 8 mm borr. Så kladdig hjärnan är.

Hon gillar maskiner. Maskiner har styrka och makt och om man kan sköta dem korrekt kan man använda dem till att förändra de delar av världen som inte passar. Som nu. Hon borde ha högre betyg, det är inte svårare än så. Han lyssnar inte, har aldrig gjort det, och han hör inte. Hon lägger huvudet på sned och tittar. Framför allt hör han inte nu. Man kan tänka att ett 8 mm borr i örat kanske gör att han hör bättre? Eller inte. Det där kletiga, gråaktiga som rinner över bänken kanske hindrar honom från att höra. Hon lämnar honom där.

*

Dörren slogs upp med en spark och något kastades in. Högljudda garv i korridoren, springande steg. Djävla nior. Det där gänget. Det luktade vidrigt och klassen gick ut medan Pia vädrade. Svenskläraren, den där nya, Martin, kom och hjälpte till.

- Jag såg dem. Det var Titti och Elliot som ...
- Inte lönt. Hennes mamma tror inte på oss, han kommer undan med sin ADHD. De kan göra vad som helst.
- Men rektorn...
- Har ingen makt. Glöm det.

Den lilla ensamma nian, hon med flätorna, gick förbi. Hon kramade böckerna hårt mot bröstet. Martin och Pia suckade gemensamt.

- Om hon bara pratade med någon skulle hon inte vara ensam, viskade hon.
- Jag tycker det är bra med läsning, men det där är ju löjligt, svarade Martin.

Flickan gick till sitt skåp. Det var snoppar klottrade på det och satt nästan för högt upp för att hon skulle nå. Den där stora tjejen i sjuan stannade till och tittade. Det såg så komiskt ut att både Pia och Martin skrattade.

*

Vilket intressant ljud det blir när ögat punkteras. Plopp! Lite kul faktiskt. Synd att ingen hörde det. Den andra var medvetlös. Ett strykjärn, varmt dessutom, som träffar tinningen kan slå ut vem som helst. Tanten ligger där med den stora bysten hängande över magen. Det röda märket luktar lite bränt och det rinner lite vätska från ögat. Synålen blänker till. Plopp, det andra ögat sjunker ihop det också. Hon skrattar och ser bröstkorgen som hävs upp och ner. Ner och upp. Det går inte an.

Saxen är lång och vass, används till att klippa de blanka tygerna i vackra våder. Kan också användas till att klippa av mjuka och sega, men tunna, rör, som en blodåder. Ett djupt hugg, precis under käken, ett hugg med saxens ben något öppna. Så är det bara att klippa - och hoppa undan i tid så att halspulsåderns kraftiga pumpande inte stänker. Det är rätt mycket blod i kroppen. Pölen växer nedanför bordet. Slarvigt, men det gör ingenting. Inte nu längre.

5 juni. 08:45

Samtal med elev

- Det var så jävla coolt, jag trodde aldrig att det skulle vara på allvar.
- Vad?
- Brandlarmet! Det brukar ju gå, när man röker, eller på sån jävla övning. Det bara vällde ut rök, shit vad häftigt.
- Du nämnde att du såg någon?
- Ja, för fan! Det var några tjejer, de gick in i det där klassrummet där allt började. Jag är säker!
- Vi har redan hört de som du pekat ut. De båda flickorna har alibi. De är mycket trovärdiga flickor. De har aldrig tidigare brutit mot skolans regler.
- Men de gick i väg med Titti för helvete! Jag såg dem!
- Lugn, och behärska ditt språk. De har aldrig umgåtts med Titti. Hon var inte på skolan då. Hennes mamma hade hämtat henne.
- Men fan, jag såg ju...
- Elliot, vi behöver prata mer med dig. Du har visat att du inte riktigt kommer överens med flera lärare...

*

När tillräckligt många papper trycks in i munnen kan man inte prata längre, eller andas. Eller viska det man tror är sant. Han gillar att läsa, men han förstår inte. Det verkar inte spela någon roll hur många böcker han läser, hur många dikter han reciterar, han förstår ju inte i alla fall.

Nu ligger han där, benen spretar över högen med böcker och ett sista andetag rosslar genom strupen. Lite roligt att han blir så där grå. Det luktar skarpt i klassrummet. Bensin. Det är lätt att slanga, ingen skulle tro att hon nedlät sig till sådant, att hon visste hur, trots att alla visste – enligt viskningarna – att hon kunde suga. Jävla rykten, och inte en enda av idioterna som jobbade här kunde fatta känslan. Ingen. Bensinen har hon i alla fall och ingen, ingen alls, kan förstå att det är hon som tagit den. Hon lyfter tändaren och tittar upp.

– Glad sommar, tjejer, viskar hon.

15 juni

Skolavslutningen var i kyrkan. Skolledningen delade ut rosor men ingen spelade musik, ingen firade. Eleverna kramade varandra tyst och gick ut till väntande släkt och vänner.

Rosornas doft kunde nästan dölja lukten från de förkolnade resterna av skolan. De tre flickorna tittade på varandra och log. Sommaren skulle bli bra.

VÄNTAR ETT BARN

ELIN BOLKÉUS

Det här är sista gången någonsin jag säger ditt namn.

Vattnet rusar fram grått i bäcken, iskallt och ivrigt. Barrskogen är tyst. Utspridda som ensamma lingon i ett rikt ris ligger de röda gårdarna i det mörkgröna och tysta. I det höga och skuggiga. Oktober. Djuren kryper tätare i dimman eller gömmer sig. Allt för att hålla värmen. Kanske hörs ett svagt pinglande ljud när ett litet troll hoppar fram med ett steg på varje våt sten. De enda som kan fortsätta med sitt som vanligt är trollen och älvorna. Och snart står häxor, trollkarlar och skelett på min farstubro och får godis och skräms av mina, den förunderliga mannen i dörrens, dekorationer. Men så finns det ett helt annat barn. Henne klarar jag snart inte av att vänta på längre. Min lilla Å. Men jag vet att hon är på väg, så fort det bara går, så jag håller ut.

Vinden målar på hela köksfönstren genom att kasta skur och löv. Utomhus: vacker död natur, fullt levande och utan brådska. Inomhus: antika mörka trämöbler, tända ljus, grytan som puttrar på spisen efter ett nytt indiskt recept och mina svartmålade naglar på min älskade Månes mage. Hon spinner på rygg. Jag är nere på mattan och pussar henne under hakan. Är det bara jag eller kan man riktigt andas av det friska mörkret ute? Hennes klor puttar ned glasögonen en bit på näsan när de letar sig fram sin vanliga väg genom de axellånga lockarna. Jag vet att Måne kommer att älska flickan.

Daryl Hall och John Oates låt Maneater, som mamma spelade varm på grammfonen när det begav sig, är nu uppvriden hemma i köket. Uppvriden till det utsökta läget där tankar inte hörs längre. Högt, så det vibrerar i golvet. Jag dansar. Inga tankar hörs, men en tanke stannar dock alltid kvar. Den där gången. Jag hade nyss fyllt tvåsiffrigt, så det måste ha varit år 1986 då mamma sa det. "Passa dig för maneaters Åke. Du kommer få ett brustet hjärta om du faller för en sån tös. Men har du tur, vet du, då får du henne som bästa vän. En fri själ". Om det var någon som skulle bli en mansätare så var det i så fall jag. Undrar om mamma såg det. Såg min fria själ. Det hann jag aldrig fråga. Mamma. Saknar dig.

Minnet sjunker tillbaka från där det bubblade upp. Spisplattans hetta. Kryddig doft.

Tillbaka till oss, till vår låt. Det enda som finns är musiken, magen som ger sig hän åt andetag och älvan som dansar bakom boden på baksidan.

Söndag. Kväll enligt klockan, men himlen tog på sig sin blåsvarta klänning för längesen. Hur mycket jag än vill möta natten med att sy på min ljusalvsutklädnad, till rösten av Stina Wollter som läser upp sin bok "Kring denna kropp", erkänner jag mig besegrad av samhällsuppbyggnaden. Jag går upp på övervåningen. För att få tid till frihet, en frihet som inte räknar med fattigdom, måste jag arbeta. Gå upp tidigt

imorgon. Men som tur är råkar jag älska mina elever – de där konstrastfyllda, ofärdiga och exploderande, som likt en novell, med en slags okänd kraft, rafsar runt i en nyfikenhet jag hade glömt fanns, lämnar svar de så modigt funnit och generöst delar. Mina elever, som tur är. Och som tur är älskar jag att somna till kråkornas magra ordutbyte på taket ovanför träbalkarna. Somna till tårnas förnimmelse av naturens viskning som sipprat in vid listerna. Det sista jag tänker på innan jag stiger på det svarta tåget utan fönster, stiger av kroppen, är några rader om skogen runtomkring, från Karin Boyes dikt Dröm:

*Skymning över en okänd stig ...
Färglösa mullväxter,
stora svampar
spira ur marken, där ljudet kvävs.
Slingrande kala stammar
sträcka sig upp och försvinna i mörkret.*

Och så försvinner jag in i mörkret. Någonstans på andra sidan skingras det svarta ett ögonblick och mamma, i sin gröna manchesterklänning, spelar Yatzy tillsammans med barnet. Sommarkvällen blåser in genom fönstret. I hörnet står jag med pekfingret i den glittriga klibbiga slimen som gudmor Ingrid gav mig. På bordet står en skål punchpraliner och hallonbåtar och brinnande bivaxljus efter morfar. Lågorna fladdrar till. Flickan skalar av pappret runt en chokladcigarett. Mammans gula Blend-rök bildar en gloria över hennes huvud just när hon upptäcker mig och hon drar på munnen.

*Nu.
Fråga mig mamma.
Snälla.
Låt mig berätta för dig vem barnet är.
Nu när du får möta
henne.
-
Tack och lov,
att jag aldrig började röka.*

Sedan är allting ingenting igen. Mörkt. Och så fortsätter det ända tills ugglans sång väcker mig till ett dunkelt rum. Min Måne tätt bakom ryggen.

I vanliga fall skulle jag somna om den sista timmen innan larmet ringer, men med lilla Åsas ankomst bara dagar bort vill jag förbereda kläder, sovrummet, mig själv, ja allt. Det finns så mycket kärlek här inne, redo att ges. Jag tänder lampan på nattduksbordet men ligger kvar lite till i sängens stora. Naken i det livmoderomslutande. Nu måste du inte anpassa dig längre Åsa, inte låtsas vara någon annan för att inte vara ett besvär. I

ett hus där föräldern inte ser en, där frodas inte en liten blomma. Där är huset bara ett hus men inte ett hem.

Nu ska Åsa få mitt hem. En ny chans. Jag har inte varit redo innan, men nu räcker jag till och har till övers att ge. Jag ska göra allt för dig vännen. Kom till mig.

Inklädd morgonrock glider jag på rumpa nedför den knarrande trätrappan. En rolig grej, som detta glidande, kanske kan få henne att se att hon är trygg med mig? Att jag är rolig?

Eller känns en främmande vuxen med en sticka bak på låret från trappkanande bara konstigt? Det tål att fundera på.

Mormors och mammas klänningar stryker jag. En randig. En puffig. En med stor piruettpotential. Tvålen med doft av hallon och vanilj ställs i duschen bredvid min AXE-tvål. Efteråt i fejkskinnfåtöljen med en kopp svart te och morfars gamla burriga filt upp till under hakan ser klänningarna tvärs över rummet ut som ett löfte. Jag lovar att hon kommer.

Samtidigt: tänk om hon inte kommer. Jo, hon måste. Molnens ljus strilar in. På Instagram lägger jag ut en bild på utsikten och skriver något om att lilla Å snart kanske ska bära de "ärtiga blåsorna", som mamma kallade de där klänningarna, om Å vill. Det skulle betyda mer än bara klänningar på en kropp.

Måne slingrar sig svart runt mina fejkskinnskor när jag dansar lugnt i dimman förbi rosenbuskarna mot bilen. I ryggsäcken: en matlåda med gryta, regnbågsnyckelringsbandet med passerkortet till skolan, plånboken med fotot på Åsa från sin åttaårsdag, Kafkas "Förvandlingen" som mina treor ska börja läsa nu, läppbalsam, tepåsar till min te-hörna i personalrummet och ett brev. Och hemnycklarna som studsar högst upp. Till händerna där jag har alldeles för mycket för tio fingrar – bilnyckeln, glasflaskan med smoothien, mobilen och AirPods-fodralet – ansluter sig två lösa AirPods som nyss bultade med rock och elgitarr. Grus knastrar under skorna. Avlägset gräver en maskin och en bil passerar nedanför backen. Och så hörs även poesi om du bara lyssnar. Hör! Hela trädkronan intill bilen kvittrar. De kvittrar sin sista sång om Måne får sin vilja igenom.

Dagen blir på flera sätt som alla andra. Och samtidigt som absolut ingen annan. Det vill säga en vanlig dag som lärare. Elever som släntrar in för sent på lektionen, veg-maten som tagit slut för klasserna som har lunch sist och Marius som låtsas titta ut genom fönstret ointresserad, men ändå skriver de bästa texterna, är några av de återkommande momenten som skapar igenkänning. De är rimmen som skapar rytm i en lyrisk text. Sen så har vi innehållet, diktens bilder och kontraster, som gör just denna dag unik: tjejernas färska mode av slitna skinnbyxor som uppstått över helgen, den ena Svenska 1-klassens underhållande gruppanalyser av sina dialekter och den nya eleven Åslög med ett namn som påminner om Åsas namn – namnet som har stått för något positivt ända sedan jag var liten. Kanske förknippat med någon rädd, men ändå säregen och vänlig. Första gången jag hörde min Åsas namn var det bara självklart. Dels namnet i sig, dels att det är så likt Åke.

Med tekoppen där det står "This is what a feminist looks like" sittande i älsklingskontorsstolen med utmärkt bakåtlut efter Svenska 2-lektionen hugger jag tag i lite rättning. Coops Earl Grey-te gör sig bra med de dödskalifornade chokladgodisarna. Brunt sött guld på tungan. En timme kvar på den medryckande ljudboken som är arbetsdagen, en bok jag aldrig kommer att få lyssna om på. Men det gör inget, imorgon väntar en ny berättelse. Det drar längs golvet. Dimman tjocknar utanför. På ängarna dansar älvorna snabbare.

- Hej, ursäkta.
- Hej Lina. Kom in. Här, vill du ha godis? Det är bara att ta. Jag sträcker fram godisskålen.
- De är inte veganska dock, tillägger jag.
- Tack.

Hon tar två och stoppar in i munnen innan hon lutar sig mot dörrkarmen igen.

- Och vad har du på hjärtat då?
- Jag ville bara säga tack. För att man kan prata med dig.
- Jag finns alltid här för er. Det gläder mig att du känner så. Nu ler hon mot mig med seger i blicken. Fina Lina.
- Jag måste gå nu.
- Okej, då ses vi imorgon.
- Ja, det gör vi. Hejdå!
- Hejdå Lina!

Åh, så ljuvligt. Det är segrarnas tid. Om allt Lina sagt till mig idag var en dikt, skulle den se ut så här ungefär och heta Seger:

*Du Åke, en fråga.
Kan jag berätta något för dig?*

*Eller vänta. Jag skriver i stället.
Du vet kanske redan. Kolla vad jag skrev här.
Oj,
laddaren bara.
Ska jag höja ljusstyrkan? Har du läst klart?
Det känns bra. Lite jobbigt, men mest skönt. Okej,
vi tar det mer
sen. Det kanske blir bäst.
Ja,
du kan säga det ordet. Ja,
det är en Seger.*

*Hej, Ursäkta. Tack.
Jag ville bara säga tack för
att man kan prata med dig. Jag måste gå nu.
Ja,
det gör vi. Hejdå.*

Inte den pratgladaste vi har, men måhända den modigaste. Innan lektionen hade jag aldrig kunnat gissa att Lina skulle säga detta. Men vid det här laget förvånas jag inte. Jag förväntar mig att aldrig veta vad ett möte med en elev blir. Allt kan ske. Och det, det kan pigga upp som en oväntad, väntad, härlig twist i slutet av en novell. I detta fall till exempel: domen mot expojkvännan stod klar. Rättvisa. Seger!

Hur många sådana dikter har jag egentligen? En från varje elev. Och från varje lektion.

Varje dikt speciell. Och så läggs alla elevernas dikter ihop till en samling.

Precis som i sonettsamlingen, där den sista dikten är alla tidigare dikters första rad adderade till en egen och fungerande dikt, lägger jag ihop en dikt av elevernas första mening från dagens lektion med Linas klass. Earl Grey värmer. Dikten blir typ så här:

*Tjena Åke!
När börjar lektionen?
Du Åke, en fråga.
Det är bra, själv då.
Addi kommer snart, han hämtar laddare. När slutar vi idag?
Åååååååååå.
Jag såg dig på parkeringen imorse. Va?
Inget mot dig mannen men jag hatar fan svenska. Ska man ha mobilen till nåt idag?
Man vet att man lever när kaffet river i halsen. Satan vad lång den här dagen är!
Vem är lilla Å?*

Knagglig dikt. Men några tankar sattes igång ändå. I januari när vi kör lyrikmomentet skulle det vara kul att låta eleverna prova skapa en sonettsamling med en dikt vardera. Med lite guidning kan det bli riktigt snyggt säkert.

Och just det! Hur jag ska göra med Kristin? Inga elever får följa mig på Instagram, bara efteråt när de har slutat på skolan. För både min och elevernas skull vill jag hålla mitt privatliv ifrån dem. De känner ju inte mig utanför skolan. De vet bara om lärar-Åke. Kristin började ju följa mig för flera år sedan för att vi är släkt, och hittills har det fungerat fint, för i skolan är vi lärare och elev, så vi båda lämnar det privata hemma. Men idag när hen frågade om lilla Å blev gränsdragningen blurrig. Mitt privata spilldes ofrivilligt ut på hela rummet.

- Lektionen börjar nu, men jag berättar sen, svarade jag. Men det gjorde jag inte. Inte än.

Med något gott i munnen är allting trevligare och efter att ha hängt ut genom sidorutan i 30km/h i bitande vind och skriket åt ett gäng grabbar som klottrat på Aishas salongsfönster och sedan kravlat mig tillbaka in i bilen med regndroppande brillor, helt jävla förbannad, behöver jag vin i mun. Typiskt män. Jag skulle aldrig vara så där. Egentligen är jag inte arg längre. Harry Styles tog hand om det bara jag drog upp rutan igen. Och så möttes jag ju av min kärlek som väntade på mig framför en rosenbuske hemma. Svart mot det röda. Jag ljuger bara om att jag behöver vin. Det gör jag inte. Dricker bara alkoholfritt dessutom. Men bilden av ett glas vin efter en tuff dag har ju något, eller hur? Vin ska jag absolut dricka, men jag mår bra. Jag är ärligt bara tacksam för vad mitt liv har blivit, ska bli och trädgårdstomten som håller rosorna vid liv. Jag vet att de borde ha vissnat för längesen. Tack tomten. Och tack för att du håller Måne sällskap.

Grammofonen spelar bakom soffan där jag pimplar vin och skriver halloweenkort till mina närmaste vänner, ett gäng riktiga maneaters, fastän de bor idel ett par Hulkenstenkast bort. Plötsligt knackar det på dörren. Ett tydligt läte bakom det hårda regnet. Tre knackningar, den retoriska stilfiguren tre. Kan det vara Åsa som kommer redan? Såklart hon redan vet att jag älskar allt i tre. Tre koppar te om dagen, när en tröja är skön så man köper tre på samma gång, puffa favoritkudden tre gånger så den blir perfekt, samlag i tre kvartar men onanera i tre minuter, kurserna Svenska 1, 2 och 3 och tre underbara chipspåsar i veckohandlingen.

– En sekund bara! Jag kommer och öppnar!

Och om tre sekunder öppnar jag dörren. Det är inte Åsa. Det är ingen. Bara Måne. Med fullt öppen dörr stiger jag ut. Värme från huset flyr ut i famnen på sin kyliga älskare. Vad är det som pågår? Katten sitter på det nedersta trappsteget som hon alltid gör när vi får gäster, men hon tittar inte på mig, utan på luften snett framför mig, med samma blick som på en besökande.

– Vad tittar du på? Står det någon här framför mig gumman?

I den svarta kattens väg. Den diktsamlingen hade jag läst. Jag tittar på Måne, och sedan från Måne till vad hon tittar på. Vem hon tittar på. Då, när jag söker vem, skiftar vinden hastigt. Kraftfullt river den genom kläderna. Skymning och förfäder flyger runt. De står nära intill, endast en dimension som skiljer åt.

Jag vet vem det är. Jag känner det. Jag hörde det. Hon slog alltid näven tre gånger när hon tog i trä, på det nybakta brödets hårdhet, på min ytterdörr. Alltid med en paus mellan knack två och tre, typiskt för henne. Ögonen svider när några tårar smyger fram.

– Hej Mommo.

Mormor är mittemot och i alla celler på samma gång. Hon är här. En rysning löper över kroppen, utan något riktigt slut. Hårstråna på armarna reser sig och trycker mot tröjan.

Skälvnningen avlägsnas och närmar sig, sköljande som vågor. Om jag skulle vika benen skulle hennes väsen bära mig, likt helium i en ballong. Jag vet varför du är här.

– Tack.

Jag vet vad jag ska göra nu.

– Hälsa Moffa och mamma.

Sedan säger jag vad du alltid sa. Kanske blir du glad.

– Alla goda ting...

Vinden lämnar trädgården.

– Är tre. Vi ses Mommo.

Katten smiter in. Luften tycks stilla. Så är hon borta. Ena handen torkar bort en tår medan den andra famlar efter handtaget. Sedan stänger jag dörren. Åsa kommer tidigt ändå.

Jag går med lätta snabba steg genom hallen in i köket. Adrenalin och sug. Jag måste ha socker, godis, te! Den enda lindringen. Finns ingen skam. Jag är jag. Jag ska lämna min skam.

Tillbaka till hallen. Jag tar upp brevet ur ryggsäcken. Suddar, omformulerar, adderar.

Skvimpar ut lite te på strumpan. Det gör inget. För koppen till munnen och dricker och funderar. Öppnar schweizernöt-Maraboun och biter direkt i kakan. Tvekar med suddet. Sudda? Nej, det är perfekt nu. Eller kanske inte perfekt, men i alla fall färdigt. Imorgon läser jag det.

Det har blivit midnatt. Kråkorna sover. Jag stänger ögonen och andas ut. Ser det svarta tåget utan fönster komma. Jag är redo. Men först hinner jag erinra mig något Edith Södergran skrev:

*När natten kommer
står jag på trappan och byssnar,
stjärnorna svärma i trädgården
och jag står ute i mörkret.*

Mörkt. Så står jag på trappan och mormor är stjärnorna. Hon virvlar runt bland rosenbuskarna med Åke. Tomten applåderar på bodtaket. Det blir mörkt igen. Långe.

Larmet ringer. De mörka molnen hänger så lågt att de tittar in på andra sidan fönstret. Tisdag och klädtema ”Halloween” på jobbet. Jag tar på mig min blonda peruk. Alvöronen på. Och så mina vampyrtänder, men de är naturliga. De får fungera ändå till klädseln. Det är en tid för utklädnad. Alla utforskar och det är en tid för avklädnad. Omklädnad, för den som vill och behöver. På skrivbordet i lilla hallen ligger beige lösa linnebyxor och en vit kortärmad tunika med blått glitter strött vid halsringningen, men det blir inte de kläderna idag. Det blir någonting annat. Blodröda naglar och någonting annat.

Vid ett övergångsställe ska en äldre person i grå rock, vitt hår och skarp blick över med rullator. Den stannar mitt på övergången och tittar in i bilen på mig och mina alvöron. Vi har aldrig sett varandra men den ler mot mig och jag tror att den ser vem

jag är, bakom allt utanpå. Jag ler tillbaka. Ler mot en främling. Det må finnas älvor och osynliga som man aldrig kommer att kunna se. Sedan finns det osynliga människor, som faktiskt är synliga hela tiden. Du kanske måste anstränga dig för att se dem: de äldre, de rullstolsburna, transpersoner, unga svarta, bespisningspersonalen på jobbet. Och fler. De existerar och är där, men människor ser en inte för vem man är. Du på övergångsstället. Du vet att jag ser. Vi nickar och fortsätter sedan vidare med vårt.

På parkeringen. Jag öppnar ryggsäcken som står på passagerarsätet och tar fram brevet. Det är dags. Mot framrutan lutar jag mobilen, ser till att framkameran är bra riktad mot mig och sedan trycker jag i gång. Jag sänder live på Instagram för mina drygt 400 följare. Brevet i handen. Jag harklar mig. Frågande rådjursögon och ett leende. Redan 30 personer som har anslutit sig.

- Här sitter jag. I bilen som ni ser, utanför jobbet. Hej allihop förresten. Jag har något viktigt att säga. Tiden är inne.

67 personer nu. Med blicken nedåt läser jag. Tänk om mormor kunde se mig nu.

- Åke. Det här är sista gången någonsin jag säger ditt namn. Du har längtat och väntat, och nu har barnet äntligen kommit hem till dig. Lilla Å. Åsa. Hon kommer alltid att behöva hålla din hand. Du kommer alltid vara modet som blåser vind under hennes vingar, men hon är inget barn längre och du är död nu. Mormor hämtade dig ikväll. Ojdå. Här ska det stå ”igår”. När jag skrev brevet igår så var det ”ikväll”.

Jag tittar upp. Sändningen fortsätter. 121 personer. Det finns ingen väg åter.

- Lilla Åsa som kallas Åke. Välkommen hem. Förlåt att ingen såg dig. Förlåt Åke. Han gjorde sitt bästa. Nu ska sminket inte petas längst in i nedersta lådan längre. De svarta spetstrosorna ska inte hatas i spegeln. Natten ska drunkna. Skogarna brinna. Vallmofälten förblöda. Och jag ska duga som jag är.

Slut på brevet. Massa hjärtan i kommentarerna. Någon skriver ”Åsa” följt av ett hjärta.

En annan kommentar hälsar ”Välkommen Åsa”. Jag blundar i tystnad. En tår rinner nedför varje kind.

- Tack.

Jag avslutar sändningen.

Utanför bilen är benen starkare än någonsin. Jag tar sats, iklädd mammas ljusblå klänning, upp på tå med en energi som räcker för nästan tre varv. Verkligen stor piruettpotential.

Sedan går jag till jobbet som ljusalv. Och Åsa.

Brisen ursäktar inte kylan.

Barnet ursäktar inte det fria väsendet. Ståndaren ursäktar inte pollenet.

Åsa ursäktar inte sitt namn.

SÅ NÄRA FÅR INGEN GÅ

LISBET ZACCONI MALMODIN

Det bultar på skolans entréport. Fönsterrutorna skallrar som om de när som helst ska spricka i bitar. Ljudet studsar genom korridoren in i arbetsrummet där fem lärare står samlade. En av dem kikar ut genom fönstret.

”Det är ungdomar. Flera stycken.”

Lärarna kan höra hur de skriker.

”Hallå!”

”Öppna då!”

”Vi går inte förrän ni öppnar!”

Lärarna tittar oroligt på varandra. Tre av dem går till slut ut för att öppna.

”Var försiktiga”, ropar en av dem som stannat kvar i arbetsrummet.

Ungdomarna står så nära att porten knappt går att skjuta upp.

”Skolan är stängd. Vad vill ni?”, säger läraren som har öppnat dörren.

”Vi vill prata med Johan!”

”Han är inte här. Vad vill ni honom?”

”Han ska förklara sig”, skriker en tjej.

”Vad menar du?”

”Han ska förklara varför han tar på småtjejer!”

Ungdomarna garvar. Lärarna kliver ut.

”Backa, ni står för nära.”

”Varför får han jobba kvar?”, skriker en annan i gänget.

En av lärarna förklarar med forcerat lugn att skolan inte dömer någon och att det är polisens sak att utreda om det finns misstankar om brott. Hon säger också att det inte har gjorts någon polisanmälan.

”Inte än nej!” skriker någon av ungdomarna hetsigt.

”Vill ni ha en fucking pedofil hos er eller?” skriker tjejen närmast och spottar en stor loska på marken framför lärarnas fötter.

”Fan, vilken jävla skitskola det här är alltså!”

”Varför gör ni inget! Hur kan han få jobba kvar!”

De står framåtlutade, viftar med armarna. Saliv skvätter ur munnarna när föraktet väller ur dem.

Biträdande rektor sticker ut huvudet genom porten och säger:

”Vi har ringt polisen nu. De kommer strax.”

Råa skratt.

”Tror du vi fucking bryr oss?”

”Vi står kvar tills peddot kommer ut!”

Johan hör högljudda röster utanför, ungdomar som skriker. Han hör sitt namn och han vet precis vad det handlar om. Stolen han sitter på är hård. De tunna händerna sticker fram ur de uppvikta ärmarna på den ljusblå skjortan. Den är ny. Byxorna också. De tillhör en kostym, men på jobbet bär han inte kavajen som hör till. Det skulle verka för formellt tycker han.

Dörren öppnas till rektorns rum. Biträdande rektor smyger in och viskar något i rektorns öra, sedan går hon ut igen.

Nu tittar rektorn på Johan med allvarlig blick.

”Det här är inte bra”, säger hon. ”Inte bra alls.”

Precis som om Johan inte har förstått det.

”Skolans rykte kan ta skada av allt det här”, fortsätter rektorn.

Johan sväljer en klump som växer sig större. Hur kunde det bli så här? Den frågan har han ställt sig flera gånger de senaste veckorna.

”Kom, jag vill visa dig något”, säger rektorn och pekar på sin datorskärm.

Det är knappt benen bär när Johan reser sig och går runt bordet.

Rektorn vinklar skärmen så att Johan kan se.

”Det här är ett konto på Snap.”

Johan skjuter upp glasögonen som glidit ner över näsan. Han vill inte läsa, men kan inte låta bli.

Varför händer inget! Peddot jobbar kvar som inget hänt!

Var e polisen!

De bryr sig inte.

Vi ska dit imorn.

Vi ska sätta dit han!

Fkn peddo! Han ska bort!

Rektorn klickar vidare.

”Här är vår föräldragrupp på Facebook.”

Är det sant det jag hört om att en lärare tar på barnen???!?!?

Har skolan vidtagit några åtgärder?

Har inte hört något om det.

Polisen borde ju vara underrättad!!??

Nej, de har inte gjort ett skit.

Vägar man ha kvar sitt barn på skolan?

Rektorn vänder sig mot Johan.

”Hur hanterar du det här?”

Det svider under ögonlocken.

Inte gråta nu! tänker Johan. Det har han gjort tillräckligt.

Ryggen kröker sig och det hänger osynliga tyngder på fötterna när han går tillbaka till stolen. Han sjunker ner med en suck. De förbannade tårarna vill svämma över. Johan biter ihop käkarna. Han kan inte tolka rektorns blick. Den ser tom ut.

Johan vill hem, men vad skulle ungdomsgänget göra om de fick syn på honom utanför skolan? Han vill inte tänka tanken.

”Jag har inte gjort något”, viskar han.

*

Johan hade jobbat som svenskalärare i åtta månader när mejlet slog ner som en bomb i inkorgen.

Alla sa att det första året som lärare skulle vara kämpigast. Kvällarna blev sena med rättningar och bedömningar. Johan hade varit förberedd på det. Han hade slitit, varit trött, men det hade varit hanterbart. Nu stirrade han in i skärmen på texten som en förälder hade skickat till honom och visste inte hur han skulle reagera.

Hej!

Det har kommit till vår kännedom att du ska ha kommenterat Sofies kropp. Hon har berättat att du ska ha sagt att hon är mager och att hon borde äta mer. Det här har tagit hårt på vår dotter som lider av en ätstörning. Du borde veta bättre eftersom du är hennes mentor. Vi har också berättat om hennes problematik för dig så det borde inte komma som en överraskning att hon är känslig när det gäller utseendet och maten.

Vi vill att du bör av dig så fort som möjligt så att vi kan reda ut det här. Som det är nu vill inte Sofie gå till skolan då hon tycker att det är jobbigt att träffa dig.

// Vera Jonsson

Johan försökte att minnas vid vilket tillfälle han ska ha sagt det här. Han rättade till de tre pennorna som låg på bordet så att avståndet mellan dem blev lika stort, svepte med handen över bordsytan för att få bort några skräpkorn som lagt sig. Han hade väl aldrig kommenterat någon elevs utseende? Med darrande hand tog han upp telefonen och slog numret till Vera Jonsson.

Det hann gå fram tio signaler och han var nära att lägga på när hon svarade. Hon hade en ljus röst, som ett barns. Johan presenterade sig och frågade om hon hade tid att prata.

”Jag har läst mejlet du skickade. Det är därför jag ringer.”

”Ja, vad bra att du hör av dig. Jag blev så bestört när Sofie berättade vad du hade sagt till henne.”

Det blev tyst i luren. Johan harklade sig och sa:

”Jag förstår faktiskt inte vad det här handlar om. Jag har aldrig sagt det där till henne.”

Återigen tystnad.

”Nähä. Så du menar att Sofie ljuger?” Mamman lät provocerad.

”Jag är ledsen, men jag skulle aldrig kommentera hur en elev ser ut.”

Johan hörde hur mamman drog efter andan.

”Ja, men nu säger ju Sofie att du har sagt det här till henne. Du ska veta att hon var helt förtvivlad och nu vill hon inte gå till skolan på grund av det.”

”Jag förstår verkligen inte vad det här kommer ifrån”, sa Johan. ”Sofie måste ha missuppfattat mig på något vis.”

”Då vill jag att vi träffas och pratar ut om det här. Och jag vill att rektorn är med på det mötet.”

Fan, tänkte Johan. Rösten var nära att brytas när han sa:

”Jag vet inte om rektorn har möjlighet, men jag ska fråga.”

När samtalet var avslutat spelade han upp det i huvudet om och om igen. Något låg på lur i magen, ville bubbla upp, komma ut. Han förstod inte varför Sofie hade berättat om det här för sina föräldrar? Datorn gick ner i viloläge och han blev sittande med blicken på spegelbilden i den mörka skärmen. Johan hade planeringstid den första timmen som tur var, för just nu förmådde han inte göra annat än ställa i ordning på bordet. Han justerade och rättade till. Allt på sin plats. Han skulle precis sortera en hög med papper när dörren till arbetsrummet öppnades.

”Johan, kan du komma in på mitt rum?” Rektorns röst lät formell och hon tittade på honom över glasögonen.

”Nu?”

Rektorn nickade.

Solen gassade genom fönstret i rektorns kontor. En bordsfläkt stod på ett sidobord och försökte få luften i rörelse. Det hjälpte inte, för det var kvavt och varmt.

”Sitt”, sa hon och pekade på en stol på andra sidan kontorsbordet. Johan torkade svettpärlorna från hårfästet.

Rektorn satt tillbakalutad i kontorsstolen och granskade honom.

”Johan, det är något som jag måste ta upp med dig”, sa hon. ”Det är en upprörd vårdnadshavare som har ringt. Tydligen ska du ha kommenterat hennes dotters utseende. Du ska ha sagt att hon borde äta mer eftersom hon är så mager. Stämmer det?”

Johan svalde. Han torkade handflatorna mot byxorna. Värmen åt sig in genom huden och fick porerna att öppna sig.

”Det är inte sant”, sa han. ”Jag har försökt att förklara det för mamman.”

”Ja, hon nämnde ert samtal och att du påstår att flickan ljuger.”

”Nä, det har jag aldrig sagt. Däremot har jag inte kommenterat hennes utseende.” Johan kände hur andetagen fastnade i halsen. Rektorn lutade sig framåt. En pust av gammal svett slog mot Johan och gav honom kväljningar.

”Lugna dig Johan”, sa rektorn med lägre röst. ”Vi försöker bara reda ut det här.”

Johan uppfattade en anklagande ton i det rektorn sa, men försökte ignorera det.

”Tänk efter”, sa rektorn. ”Vad kan ha gjort att Sofie sagt det här om dig?”

Johan försökte återigen att gå igenom vilken situation det här kunde röra sig om. Han kom att tänka på ett tillfälle, det var för några månader sedan, under en lunch. Det hade

serverats köttfärssås och spagetti om han inte mindes fel. Flickan hade kommit bärande på en tallrik med en liten klick köttfärssås mitt på.

”Det kan vara så att jag vid något tillfälle sagt att Sofie borde ta lite mer mat”, sa Johan.

”Jag menade inget illa med det.”

”Sa du något om hennes utseende”, sa rektorn. Johan tänkte efter. Han ville inte erkänna det högt, men han kan ha sagt något om att hon som var så trådsmal behövde äta mer. Johan skakade långsamt på huvudet.

”Nej, jag sa inget om det.” Han slog ner blicken i bordet, följde träets ådringar i bordsskivan.

”Man får tänka på vad man säger. Elever idag är lättkränkta. Det måste man tänka på”, sa rektorn och log mot Johan. Ljuset dämpades när solen gick i moln.

”Jag hör av mig till vårdnadshavarna och så låter vi det här bero. Det går över.” Hon reste sig och gick för att öppna dörren. ”Låt inte det här ta energi nu Johan. Släpp det.”

Utanför i korridoren kunde han andas igen. Han kände hur det var vått i armhålorna. Bara det inte hade blivit svettfläckar på skjortan. Dagens första lektion skulle börja om fem minuter.

Han hade nästan börjat tro på rektorns ord att det skulle gå över, men tre veckor senare satt han inne på hennes kontor igen. Mörka moln hopade sig på himlen utanför. Rektorn tände skrivbordslampan.

”Jag har fått ett oroande mail av föräldrarna till din mentorelev.”, sa hon när han satt sig ner i besöksstolen. Rektorn knäppte händerna på bordet och fäste blicken på honom. Han ville helst titta åt ett annat håll, men höll sig kvar.

”Den här gången säger dottern att du har tagit på henne.”

Tiden stannade upp. Han såg rektorn framför sig, men det var som om hon befann sig i en annan dimension eller som om hon var med i en film han tittade på.

Det här gäller inte mig, tänkte han. Rektorn såg frågande på honom.

”Jag har aldrig tagit på någon”, sa han.

”Du kanske kom för nära”, sa rektorn. ”Det är lätt hänt. Kanske har du av misstag råkat lägga handen på hennes rumpa?”

”Hennes rumpa?”

”Ja, hon säger att du har tagit på hennes rumpa.”

Han förstod inte vad rektorn pratade om. För ett ögonblick tänkte han att det måste vara ett sjukt skämt.

”Flickan har inte varit i skolan sedan vårt förra samtal”, fortsatte rektorn. Hon pratade vidare och på avstånd hörde Johan hur hon sa att Sofie brutit ihop hemma när föräldrarna försökt få henne till skolan, att hon berättat om hur han tagit på hennes rumpa.

”Det är viktigt att vi håller avstånd”, sa rektorn. ”En hand på fel ställe kan lätt missuppfattas.”

”Men jag har inte tagit på någons rumpa.” Rösten var skarpare än han tänkt sig. Han tystnade när han såg rektorns sammanbitna min.

”Att en elev inte vill komma till skolan är allvarligt”, sa rektorn. ”Ännu allvarligare är om eleven uppfattar fysisk kontakt som obehaglig och kränkande. Så nära får ingen gå.”

På håll mullrade åska. Rektorn fortsatte:

”Vår stad är liten. Rykten sprider sig snabbt om man inte passar sig.”

Han kunde inte tänka en klar tanke, eller få ur sig något vettigt att säga. Han hade en stark känsla av att vad han än sa skulle det bli fel.

”Det här är inte bra för skolans rykte”, sa rektorn.

Johan fick en besk smak i munnen. Han skulle vilja resa sig och gå ut ur rummet, ut ur skolan, bort från alltsammans. Det sved i ögonen. Bara inte tårarna kom nu också. Han tittade ner på sina händer, rev en flisa av nagelbandet så att en bloddroppe växte fram.

”Vi få vänta och se vad som händer. Jag vill inte att du har kontakt med eleven eller föräldrarna framöver.”

Tunga droppar föll mot fönstret innan himlen öppnade sig.

*

Det är sen kväll. Johan tvingar sig att gå in i affären. De senaste dagarna har han lämnat lägenheten ett fåtal gånger sent om kvällarna för att undvika att möta någon. Ändå ser han sig ständigt om över axeln, rädd för att vara förföljd av arga ungdomar.

Lysrörslamporna i affären sprider ett skarpt sken över hyllorna med varor och de få kunder som vandrar i gångarna. Johan smyger fram, lägger planlöst ner något att äta i varukorgen. Inte för att han är särskilt hungrig. Det har han inte varit på länge.

När han gick ut för att handla hade han mött grannen, en medelålders kvinna. Han hade hälsat. Hon hade inte hälsat tillbaka, bara tittat på honom med underlig blick.

Hon vet, hade han tänkt.

Några pratar lågmält bakom honom. Han tycker att de nämner hans namn. Jo, han är säker på att han hörde det. När han vänder sig om tittar de upp från skärmen på en mobiltelefon. De stirrar på honom.

De vet!

Det hettar om kinderna. Handen kramar hårt om varukorgen. Han vänder sig hastigt om och vinglar vidare mot kassorna. Korgen innehåller några få varor, knappast så att det räcker till en hel middag, men det bryr han sig inte om. Han vill ut ur affären och snabbt ta sig hem där han kan stänga och låsa dörren om sig. Synfältet blir suddigt.

Kassörskan drar varorna framför sig med ett blipp, lägger dem på varubandet. Hon tittar på honom, men hälsar inte.

Hon vet!

Han hör inte vad hon säger, men han drar med darrande hand kortet i kortläsaren. När han ska packa ner varorna, kommer han på att han glömt att ta en kasse. Med

fumlande händer samlar han ihop varorna. Han tappar en konserv som rullar in under kassan. Den struntar han i, går utan att se sig om genom utgången ut i den mörka kvällen. Det blåser en sval vind genom lövverken. Han ser moln torna upp sig. Snart blir det regn. Han skyndar på stegen. Strax innan han kommer hem öppnar sig himlen. Regnet vråker ner och kylan sprider sig med vattnet genom kläderna. Nu kommer tårarna. Skriket fastnar i halsen.

Dörren smäller igen bakom honom. Varorna glider ur famnen ner på golvet. Han låser dörren, går in i lägenheten utan att ta av sig skorna och sluter persiennerna, sedan sätter han sig i soffan. Genom vattendropparna som täcker glasögonen ser rummet förvrängt ut. Han är inträngd i ett hörn och vet inte hur han ska kunna ta sig ut. På nätet brusar diskussioner och kommentarer, det vet han även om han för länge sedan slutat att läsa dem.

Jag vill inte vara rädd mer när jag går ut.

Jag vill inte känna mig förföljd och utpekad.

Jag vill kunna andas igen.

Egentligen ser han bara en utväg. Tankarna hade flyktigt snuddat vid den lösningen tidigare, men han har inte velat tänka den förrän nu.

*

Det är den tionde augusti och lärarkollegiet sitter i matsalen och väntar på att rektorn ska ta till orda. Luften står still eftersom ventilationen inte är i gång än. Några pratar lågmält, andra ser nyvakna ut. Vissa längtar säkert till nästa sommarlov. Rektorn klappar i händerna för att få allas uppmärksamhet.

”Välkomna tillbaka efter ett, får jag hoppas, härligt sommarlov. Vilket väder vi har haft hörrni!” Hon blickar leende ut över församlingen och fortsätter:

”Jag skulle vilja börja med att presentera nya medarbetare. Det har blivit en del förändringar i personalsammansättningen över sommaren.” Nu ser hon hemlighetsfull ut. ”Det är med glädje jag presenterar vår nya svenskalärare Elin. Välkommen till vår fina skola!”

EFTER ALLA DESSA ÅR

MARTIN EKENVÄRN

Efter alla dessa år var nu allting plötsligt över. Ett helt arbetsliv slut, bara så där. En ofattbar målgång, men trots Mårbackapelargonen och kramarna, med och utan ryggdunkar, tvivlade Bengt på att någon enda människa utom han själv förstod vad det verkligen innebar. Hur kunde de någonsin förstå? De var bara sexton år och hade hela livet framför sig. Bengt haltade sakta fram mot den ballongprydda whiteboarden, den plats i världen där han trivdes allra bäst. Det var här han hade kommit underfund med vem han själv var. Hittat sig själv, sitt sammanhang och sitt kall i livet. Vad väntade nu? Vemodet uppfyllde honom medan han greppade taveludden. Han tvekade en stund och tog sig tid att le åt elevernas porträtt av honom själv, liggandes i en solstol med en flaska whisky bredvid sig. På himlen en leende sol och en kärleksfull hälsning

Tack för allt Bengy-boy! Du är den bästa läraren på skolan. Njut av sommaren och din pension. Vi kommer att sakna dig! – 9b

Bengt läste orden om och om igen tills hans ögon blev alldeles glansiga. På ren impuls vände han sig om för att dela det fina ögonblicket med sin älskade klass, men klassrummet låg helt öde och stilla. Inget viskande. Inga skrapande stolar. Inget blyertskraftsande mot bänkar eller block. Inget stoj och spring i korridoren utanför. Bara den tysta andhämtningen från fläktsystemet, som om själva skolbyggnaden pustade ut av lättnad efter allt den blivit utsatt för under året.

Bänkarna stod hopfösta till ett långbord, dukat till fest med vita vaxdukar och färgglada serpentiner, men festen var nu över. Eleverna hade hjälpt till att smycka klassrummet med vildblommor, som de förhoppningsvis plockat på skolgården och inte i någon grannes trädgård. Den söta, ljuva doften av lila syrener uppfyllde rummet. I vaserna på bordet stod eldröd vallmo, vars kronblad redan börjat vittra sönder över bordsduken. En del av naturliga skäl, och andra med hjälp av rastlösa elevfingrar. Jämte blommorna trängdes hopknycklade papptallrikar med genomskinliga plastmuggar på fot, en del av dem ännu till hälften fyllda av Herrljunga alkoholfri cider. Under Sonnys och Evelyns stolar låg söndertrampade chips, salta pinnar och en kastad vit portionssnus. Bengt suckade uppgivet och såg sig om efter sopskyffeln, men åsynen av den redan överfulla papperskorgen fick honom att ge upp redan innan han börjat.

”Städpersonalen får lösa det här” konstaterade han högt med ett stön, som om han försökte övertyga sig själv om att han inte just begått ett allvarligt tjänstefel. Han hade alltid varit mån om att det skulle vara rent och snyggt i klassrummet. Sådant ger ett gott intryck på både elever, skolläda och kollegor. Men någon måtta fick det väl ändå vara!

”Vad ska de göra”, mumlade Bengt. ”ge mig sparken? Jag är ju pensionär nu.”

Orden grep tag i honom redan när de lämnade hans mun. Formuleringen gjorde allting verkligt och han kände hur tanken på att komma hem efter jobbet högg honom som en kniv i magen. I många år hade han hyst blandade känslor inför den här dagen. Känt sorg över att inte längre få undervisa, men lättnad över att äntligen få mer tid för familjen. Som den ordkonstnär han var, hade han till och med uppfunnit ett helt nytt ord bara för att beskriva känslan. Att sluta skulle bli OUTHÄRLIGT. Precis som ordet outhärdligt, fast utan något d. Han skulle flytta till San Augustin och avnjuta sina sista ljuva år där tillsammans med Marianne. Lägenheten hade tillgång till både tennisplan och pool, och i närheten låg en liten restaurang som serverade svenska klassiker som biff á la Lindström och skomakarlåda. De skulle inte sakna någonting där. Barnen och barnbarnen skulle få komma och hälsa på när de ville. Det var en vacker dröm, men nu var den död, precis som Marianne.

Bengt kved till högt av smärta och saknad, och föll sedan i häftig, hulkande gråt. Han kände hur en ström av snor letade sig nedför hans tjocka, grå mustasch och blötte hans överläpp. Han fick snabbt upp sin näsduk ur fickan på sin bruna manchesterkavaj och snöt sig högt och ljudligt. Nähe! Det här gick verkligen inte för sig. En vuxen karl som står och gråter. Åsynen av ciderflaskorna och de tomma plastmuggarna på bordet viskade om lösningen, hjälpen mot allt som blivit fult och jävligt här i världen. Hans egen medicin, väl dold av cigarettök och rakvatten. Med vana fingrar skruvade han snabbt av korken från den lilla pluntan i rostfritt stål. Han slöt ögonen och förde mynningen till näsan för att suga in den stickande aromen av rök och alkohol. Han förde pluntan till läpparna och njöt av den välbekanta känslan – den sötaktigt beska smaken av vanilj och torkad frukt, och stickandet i tungan, som åtföljdes av värmen i strupen och den sällsamma friden.

Knappt hade han hunnit stoppa tillbaka pluntan innanför kavajen förrän dörren slets upp. Sonny sökte desperat med blicken medan han kämpade för att hämta andan. Svetten på hans högröda panna glänste. Han knäppte snabbt upp de översta knapparna på den vita skjortan. Slipsen flaxade hopknycklad från hans hand medan han försökte gestikulera något. Bengt skakade förebrående på huvudet medan han log sammanbitet och långsamt höjde armen för att peka mot fönsterbrädet.

”Tack”, pustade Sonny medan han skyndade fram till fönstret, tvärbromsade så att skorna gnisslade, rafsade åt sig nyckelknippan och skyndade tillbaka mot dörren. Precis i dörröppningen gnisslade skorna till igen när Sonny tvärstannade på nytt. Han vände sig sakta mot Bengt och sökte ögonkontakt. Vad hade han glömt den här gången?

”Asså ... jag menar tacket på allvar och så. Jag hade fan aldrig kommit in på fordon utan dig. Du förresten! Brorsan börjar sjuan i höst. Han är typ tio gånger värre än jag. Är du helt säker på det där med Spanien, eller?”

OM ATT VÄXA OCH ATT KRYMPA

ANNA CHARLOTTA GRÄSLUND

Efter alla dessa år. Alla dessa elever. Alla dessa försök och misslyckanden. Min sista elev har lämnat min sista lektion i det sista klassrum jag kan kalla mitt.

Jag har inte varit någon lyckad lärare och de senaste åren har jag varit sämre än någonsin. Rörig. Brist på planering och struktur. För få verktyg i den där verktygslådan, som min kollega Jasmin brukar prata om. Du borde gå på skrivarkurs din klichémästare, tänker jag. Men säger förstås som vanligt ingenting.

Plasten i stolsitsen – ja, eleverna har som vanligt flyttat min snurrstol till pianot och jag har inte tyckt att det varit värt att tjafsa utan tagit en av deras – böjer sig olycksbådande när jag reser mig för att ställa i ordning rummet och som vanligt kommer reflexen att huka mig så att jag inte slår i taket. Om jag lyckades sätta upp mina glesa hårstrån i en sådan där ”manbun” som Eric står med, så skulle den stryka i isoleringsplattorna. Att placera en fransklärare på 2.05, vars mellannamn är Obesitas, i skolans minsta klassrum kanske kunde kännas litet grann som ett hån. Men visst, att tro att Eric ”Manbun” Jonsson bryr sig tillräckligt mycket om mig och min kroppshydda för att jävlas vid schemalaggningsen är att ge mig själv alltför stor betydelse. Jag kan väl närmast beskrivas som harmlös och utgör knappast något hot gentemot hans ambitioner.

Och nu är det slut. Nu skulle jag kunna lämna allt detta bakom mig och gå ut i världen som en fri man. Ut i tomheten. Så här i efterhand känns det litet dumt att jag inte gjort några som helst planer inför pensioneringen, inga resor, kurser, projekt, djurinköp finns på agendan. Allt fokus har som vanligt legat på att klara av jobbet och inga andra tankar har rymts eller hunnits med. Så konstigt det är att jag, som lagt ned eoner med tid på att förbereda lektionerna, aldrig har varit välplanerad. Och att mitt privatliv varit så oplanerat att det till slut inte finns något kvar.

”Monsieur G”.

Petter sticker in huvudet, en explosion i eldrött hår och rastlös energi som får den unkna luften att vibrera i det trånga klassrummet. Att han faktiskt låter riktigt fransk i den korta repliken är närmast ett under och det gläder mig orimligt mycket.

”Oui, Petter?”.

Min elevs kinder blossar litet:

”Cher monsieur, äh, kan jag ta det på svenska? Hörde att du slutar nu.”

Jaha, hade eleverna faktiskt fått korn på det? Vad kommer nu, tro, ett tafatt ”hej då” eller?

”Ville bara säga ’au revoir’”.

Bingo, jag gissade rätt, även om det var en bonus att det kom på franska – återigen fullt igenkänningsbar franska, med tungrotsgurglande ’rrr’ och allt. Nu lät det betydligt mindre som Orvar, och mer som ett franskt avsked. Jag ler åt tanken, tills Petter fortsätter:

”Sen var det mamma, hon sa att jag skulle kolla med dig vad som händer med mitt F? Och uppgifterna som jag skulle göra?”.

Ibland blir jag bara så trött på mig själv och hur eleverna stått ut är en gåta. I stället för att tänka igenom vilka lösa trådändar jag behövde knyta ihop – ja jag vet att jag pratar Jasminka – har jag ägnat all energi åt att tycka synd om mig själv.

”Petter, jag ber verkligen om ursäkt. Borde ju ha tänkt på det själv.”

Jaha, nu framstod jag som ett måhä som vanligt. Inte som Erik, som skulle ha sagt något kul och fått det att låta som att han hade situationen under kontroll. Eller Jasmin. Eller vad då, som vem som helst av mina mer lyckade kollegor.

”C’est cool”. En ryckning i höger mungipa som vrider Petters ena ansiktshalva uppåt. ”Du kommer ju mejla mamma i eftermiddag och fixa det”.

Hoppсан, ungen känner mig. Inte så konstigt, efter tre år tillsammans, men ändå. Då är jag mer verklig än jag trodde.

*

Känns litet löjligt pretentiöst att försöka sammanfatta mitt lärarliv. Vet inte när jag blev så osäker, så desillusionerad, så...bitter, kanske. Och fet. (Är det verkligen tillåtet för en person som redan är så stor på längden att också tillåta sig att bli så stor på bredden?) Nej, nu ljuger jag ju. Tvärtom vet jag precis när det började och hur det hände, bara jag vågar låta tanken fladdra i väg i den riktningen.

Så låter jag den göra just det och allt står klart för mig, som om det skett igår. Hur Kent kommer ut ur rektorsrummet:

”Sixten, kan vi byta ett par ord?” Han ser besvärad ut och jag funderar över vad det kan gälla, kanske någonting med schemat, som har varit problematiskt hela terminen. För få klassrum och därmed dubbelbokningar och runt-flyttningar som har drivit lärarna till olika grader av vansinne. De mest skogstokiga slipper flytta på sig som belöning, men jag har oftast tagit det med ro.

”Javisst, det går bra. Är på väg till en lektion, men jag är ute i god tid. Ja, du vet.”

”Jo, just det. Hur länge i förväg är du i klassrummet nu för tiden?”, ler Kent litet blekt.

Min rutin att känna in klassrummets energi och ställa mig och min franska tunga i ordning långt innan lektionen börjar är välkänd i kollegiet. Just den här klassen kan dessutom kräva litet extra energi, så jag är en halvtimme tidig, berättar jag.

”OK, ja då hinner vi”, säger Kent på en utandning. ”Är det franska 3? Det här gäller faktiskt en elev i den gruppen. Eleonores mamma ringde eftersom hon tydligen tycker... Ja, efter vad hon säger så är du... att du är sur och otrevlig mot henne.”

Hakan måste ha hängt långt ned mot bröstet på mig. Jag förstod överhuvudtaget inte vad rektorn pratade om. Gruppen var en smula knepig, som att de stympats av klassens delning i två olika språkgrupper och att det uppstått ett tomrum som tyskelevernars energi fyllde ut i vanliga fall. Men att jag skulle ha varit sur och otrevlig mot någon? Inte agerat professionellt, inte haft elevernas bästa för ögonen, inte varit en duktig lärare? Den tanken skulle så småningom rubba min självbild och min värld när den sjönk in, men i detta läge var jag mest förbluffad.

”Va? Mamman har jag knappt träffat och hon svarar aldrig när jag mejlar. Eller menar du mot Eleonore? Jag förstår ingenting. Ringde mamman upp dig?”

Jag vet inte hur jag hittar orden, men kanske är det Kents osäkra ton som gör min närmast stöddig. Som att vi satt på en gungbräda och när han åkte ned så for jag i väg uppåt.

”Nja, inte riktigt...eller, alltså...” Han kvar nere på marken och jag fortfarande flygande ovanför.

”Bad du henne ringa upp mig direkt i stället? Annars kan vi ju inte reda ut det här. Jag ringer henne efter lektionen. Jag måste ju prata med både Eleonore och mamman.”

Vilket självförtroende jag fortfarande hade då. Vilken tro på min rättmätighet, min lärarskicklighet – hur kunde jag tro på den? – och min rätt att göra min röst hörd. Kent å sin sida var en rektor som verkligen försökte stötta sina lärare, men han hade svårt för konflikter.

”Nja, alltså jag tror dig, Sixten. Jag litar på dig och vet att du är en bra lärare och att du alltid brukar göra ditt bästa för eleverna. Fast här tror jag att det är bättre...”

Jag har ångan uppe och avbryter bryskt: ”Brukar? Menar du alltså att du tror att jag inte gjort det i det här fallet? Vad skulle jag ha gjort för fel då, rent konkret?”

Nu är Kent så besvärad att rösten nästan sviker:

”Alltså...det här är litet knepigt... det var inte... hon ringde inte till mig...Det var Veronica...det var henne som mamman ringde till. Och hon visste inte vad hon skulle göra, så hon kom till mig...”

Och jag, som alltid berömt mig för mig själv för mitt jämna, gladlynta humör, jag exploderar: ”En kurator som inte vet hur hon ska göra utan springer till dig...Jag vet inte vad jag ska säga. Borde hon inte kommit till mig? Eller bett mamman ringa upp mig direkt? På vilket sätt tror hon att detta ska kunna lösas och vi ska kunna hjälpa Eleonore annars?”

På en sekund rinner så min ilska och mitt självförtroende av mig. Min del av gungbrädan faller i ilfart mot golvet. Är det så här det börjar? Det kommer för mig som ett odubbatt cykelhjuls blixtnabba halkande på en isfläck, det där som jag hört talas

om, som vi alla hört talas om. Lärare, vars hela yrkesliv har ryckts undan och smulats sönder på grund av ett rättmätigt F, ett skämt som missförståtts, en tillsägelse till en störande elev som anmälts till barn- och elevombudsmannen. Rektorer som inte vågat stå upp för sin lärarkår, utan i stället böjt sig för ”kunderna” i marknadsskolan, elever och föräldrar som hotar med att ta sin elevpengspåse någon annanstans. Är det min tur nu? Taket sänks över mitt huvud och jag måste fly ur rummet när väggarna faller samman.

”Min lektion börjar snart”, flämtar jag och kravlar mig ut genom dörren.

*

Nej, så enkelt och snabbt gick det förstås inte. Men det var i den händelsen, och det som följde i dess kölvatten, som jag började krympa inombords och växa på bredden.

HISTORIELÄRARE KARLSSON OCH PORSLINSBLOMMAN

JOHNNY NORMARK FRISKILÄ

Kapitel 1

I trettiofem år hade det här varit hans klassrum men nu var det slut. Historielärare Karlsson satt i det smått stökiga rummet och blickade ut. Den stickling med två blad som han hade fått av sin farmor, ett grattis till avslutat utbildning och det nya jobbet, den ramade in och täckte nu nästan hela fönstret.

Den gången hade han ställt sticklingen i klassrumsfönstret, det med morgonsol. Sakta i början hade den fått tjocka, mörka blad. Sedan slingrade den sig upp, kastade ut sina tentakler som igen fick tjocka mörka blad och anlag för blom. Efter några år kom de första blommorna, med en så intensiv doft att eleverna klagade.

– Werner Karlsson, som den här blomman luktar kan ni inte ha den kvar, hade rektor sagt. Han gav inte Karlsson något val men farmors porslinsblomma skulle Karlsson behålla. Varje gång växten började visa tecken till blomning, fick Karlsson därför nypa av de stackars knopparna. Fast även utan blommor fortsatte den att växa. Likt Karlsson hade den genom åren tagit allt större plats i klassrummet. Det hade blivit porslinsblommans rum, Karlssons rum. I sin yrkesroll hade Karlsson växt med blomman.

De sista eleverna hade gått för dagen och för Karlssons trettiofemåriga arbetsliv. Och inte hade de sagt tack, utan bara sprungit ut i det fria när ingen längre höll dem kvar. De kunde ju inte veta att det var Karlssons sista dag. Karlsson var inte den som sa något.

När han satt på sin skumgummivadderade stålrörsram, som rektor hade velat slänga förra året, med dess säte i rött möbeltyg och armstöd så slitna att det gula gummit tittade fram, började Karlsson att tänka.

Han mindes några av sina tidigare elever, till exempel Linda som hade gått ut för tjugo år sedan och nu var tillbaka på skolan som svenska- och biologilärare. Han kom ihåg henne eftersom hon en gång glömt förbereda sig inför ett läxförhör. Hon hade blivit så arg att hon kastade läroboken rakt mot porslinsblomman och flera grenar brast. Brast gjorde även Karlsson som slängde ut henne ur klassrummet och sen blev det inga fler läxförhör den dagen. Som kollegor gick det bättre.

Karlsson såg sig omkring. Det kvarstod att läsa klassrummet en sista gång. Sen skulle Birgitta i receptionen få nycklarna.

– Hon kommer nog även leta fram kvittenspapperet från 1987, tänkte Karlsson. Birgitta var den typen.

Sitt kontor hade Karlsson städat tidigare på dagen. Några böcker fick stå kvar. De kanske kunde komma den nya förmågan till godo. Matlådan i kylen hade han diskat och lagt i väskan.

När rektor tidigare den dagen höll tal i personalrummet och bjöd på prinsessstårta, Karlssons sista dag till ära, stod han plikttroget bredvid.

Jag kan försöka att skonsamt ta ner den, funderade Karlsson medan han i bakgrunden uppfattade ord som tweedjacka, röd stol, och vi kommer att sakna dig. Mitt i en tanke där han själv balanserade på en trappstege för att få loss blomman började kollegorna applådera. Karlsson ryckte till, hoppades att ingen märkte något. Nu skulle även Linda tala. Hon hade samlat ihop till en avskedspresent, ett presentkort hos resebyrån i centrum. Karlsson tackade, sade något i stil med:

– Äntligen ska jag få komma ut i den stora världen.

Hans tal var kort. Men faktum var att han trivdes bra här, i den lilla.

Nej, nu räcker det, tänkte Karlsson och reste sig från stolen som nog skulle hamna i grovsoporna inom mycket kort. Vad som skulle hända med porslinsblomman vågade han inte tänka på. Han vattnade den en sista gång, tog sin väska under armen, låste dörren till klassrummet och gick till receptionen. Med tårar i ögonen dammade Birgitta av en gammal pärm och sträckte Karlsson en penna. Han signerade. Hon tog nycklarna. Han gick ut.

Ett slut kan ofta vara just det. Men så är det inte alltid. Ett slut kan också vara en början. Längst upp i Karlssons väska, i en liten plastpåse, låg en stickling med två tjocka, mörka blad. Samt ett anlag till blom.

Kapitel 2

Hemma i lägenheten hade Karlsson rotat sin lilla avklippta vän i vatten och planterat den i jord. Det gick sakta i början, men sedan snabbt. På ett halvår hade den fått flera nya blad. Karlsson köpte den minsta spaljé han kunde hitta. Inte skulle slingorna växa vilt och veckla in sig i persiennens snören och vridstång.

Sommaren och hösten hade annars gått åt till att läsa böcker. Förr om åren hade alltid lektionsplaneringarna funnits där i bakhuvudet. Det gjorde de i och för sig fortfarande, tills Karlsson kom ihåg att det inte skulle bli flera lektioner. Tidigare hade han suttit på sin lilla balkong på andra våningen och bläddrat i gamla och nya läroböcker som alla följde kanon och sällan inspirerade. Nåja, inspiration fick eleverna hämta på annat håll, hos honom till exempel. Nu var det slut med det.

Den här sommaren hade några tankar börjat utvecklas hos Karlsson. Det var andra böcker som låg på hans bord. Han hade nämligen besökt både biblioteket och kyrkans

second hand. Morgonkaffet var i och för sig det samma, balkongen och utsikten också, men läroböckerna var utbytta mot reseguider. Böcker om Italien och Rom.

En måndagsmorgon bestämde sig Karlsson. Han hade vaknat med en känsla av att något skulle hända. Lite innan klockan tio gick han resolut ner mot centrum. Resebyrån låg i torgets i ena hörna. På avstånd såg han Kajsa, också hon en tidigare elev, ställa ut ett par krukor petunior. De kom säkert från blomförsäljaren som numera enbart stod på torget varje torsdag.

Karlsson närmade sig men när han nästan var framme var det som om benen bara ville fortsätta att gå. Stegen var inte resoluta längre. De var korta och jagade.

– Nej, tänk om något skulle hända? Om Rom inte alls är som i böckerna, om jag blir rånad, om Colosseum blir en besvikelse, om kaffet är dåligt, om påven dör, om bankomaten sväljer kortet. Vem ska vattna porslinsblomman?

Vid det här laget hade Karlsson passerat hela torget. Han svängde ner till vänster på en sidogata, förbi thairestaurangen och sen vänster igen, förbi de tomma lokalerna som en gång varit ortens videouthyrning. Sedan stannade han upp.

– För en gångs skull, Karlsson. Sluta hitta undanflykter, bara köp den där biljetten.

Karlsson mumlade. Och kanske Kajsa på resebyrån kan ta hand om porslinsblomman under tiden? Grannarna kunde han inte fråga. De var på husbilmester. Och Lindas fingrar var verkligen inte gröna, trots att hon var biologilärare. Karlsson bestämde sig.

Vid nästa korsning svängde han åter vänster. Han kom tillbaka till torget och skyndade sig mot resebyrån. Han skulle helt enkelt inte hinna tänka om ännu en gång. Som lärare hade han då verkligen inte varit så velig.

- Men hej, sa Kajsa i det att hennes gamla historielärare klev in genom dörren. Det var inte i går! Men är inte du på jobbet?
- Jobbet? frågade Karlsson.
- Ja, jobbet...
- Just det. Ja, jo, nej, jo, du förstår, jag gick i pension i juni. Inga lektioner för mig.

Till trots för att Kajsa var en av Karlssons gamla elever, så var inte Karlsson den som direkt småpratade. Hälsa ja, men inget småprat.

- Jag skulle gärna vilja ha en tågbiljett till Rom. Avresa så snart som möjligt. Kan du hjälpa mig?

Kapitel 3

Tre dagar senare klev Karlsson på tåget. Kajsa hade inte bara fixat med tågbiljetter utan även hotell. Förutom själva resesträckan skulle Karlsson tillbringa en vecka i Italiens huvudstad.

Att kliva på ett tåg med både ryggsäck och resväska var inte helt enkelt. Inne på resebyrån hade han dessutom glömt att fråga Kajsa om hon kunde ta hand om hans blomma. Att komma förbi senare enbart i det ärendet vore för pinsamt. Lösningen blev därför att helt enkelt ta med porslinsblomman på resan. I en egen skyddande papperskasse eftersom blomanlaget hade börjat utveckla sig. Det var ju faktiskt tillåtet att resa med växter, tänkte Karlsson. Något annat hade han i alla fall aldrig vare sig sett eller hört.

Karlsson bäddade sin liggplats. Kupén var allt annat än modern, men den var fräsch och lakanet kändes lent. Natttåget till Hamburg var kanske inte snabbaste resvägen men det gav honom möjligheten att se något av både Hamburg och Wien. Efter Hamburg skulle han nämligen ta nästa nattåg till den österrikiska huvudstaden och därifrån ännu ett nattåg till den eviga staden, Rom.

Karlsson ankom till Hauptbahnhof enligt tidtabell klockan 05:21.

– Typiskt att tåget kommer i tid när man ändå har femton timmars marginal, tänkte Karlsson. Han hade läst i tidningarna om alla förseningar. Risken för försening var för övrigt en annan orsak till att Karlsson valt att enbart åka nattåg. Var det något Karlsson hatade, så var det att stressa. Eller komma för sent. I skolan hade han alltid öppnat dörren till klassrummet tio minuter innan lektionen. Sådan var han. Ifall någon eventualitet skulle hända, till exempel att en vikarie ville prata om en lektionsplanering eller någon mentor som det tydligen hette numera skulle poängtera att Lotta eller Kristoffer visst fick ha hörkåpor på under lektionerna. Som om någon skulle behöva hörkåpor? Som om inte Karlsson kunde få en klass att hålla tyst?

Efter att han ställt in resväskan i en förvaringsbox samt hittat en toalett där Karlsson kunde låsa om sig och göra sitt morgonbestyr, letade han upp ett café. Det var mer ett hak för taxichaufförer än ett café men Karlsson fick sitt kaffe och även ett glas vatten. När vattnet kom hällde han det, till servitörens förvåning, ner i papperskassen.

– Inte kunde jag ställa in min porslinsblomma i någon box på stationen, förklarade Karlsson på sin skoltyska. Han visste heller inte om det hette Porzellanblume på tyska, en direktöversättning fick duga. Servitören verkade förresten inte ha mer än skoltyska han heller, så det kvittade. Karlsson drack sakta sitt kaffe medan han läste i en guidebok, allt medan Hamburg sakta vaknade till liv.

Dagen var inte för varm och inte för kall och inte blåste det särskilt mycket. Karlsson promenerade först runt i innerstan. Sen gick han runt i det gamla hamnområdet Speicherstadt. Här fanns lagerhus från 1800-talet som nu räknades som världsarv, även om Karlsson inte riktigt fattade varför. På eftermiddagen åt han Fischbrötchen.

Natttåget mot Wien avgick när det redan var mörkt, på minuten klockan 20:29. Tolv timmar och femtio minuter skulle tåget ankomma Wien. Karlsson hade nu sovvagn.

– Vilken service!

På hans säng låg en liten flaska mousserande samt öronproppar, ett par tofflor och en lista. Där fick Karlsson kryssa för sina frukostönskemål samt när han ville ha den serverad. Toaletterna var rena och med fungerande läs.

Karlsson somnade till tågets lunk. En heldag i Hamburg tar på krafterna, kaffet till trots.

Nästa morgon vaknade han av en knackning.

– Er frukost är serverad, sa konduktören där han kom med både frallor, ost, yoghurt, juice och kaffe. Med god aptit började Karlsson äta.

Även den här morgonen ankom tåget i tid vilket gjorde att Karlsson skulle få sina tio timmar i Wien. Han hittade en förvaringsbox och lämnade in sin väska. Blomman tog han med.

Eftersom centralstationen i Wien ligger en bit från innerstan bestämde sig Karlsson för att ta spårvagn.

– Hur var det nu med att Lenin, Stalin, Hitler och Freud alla hade befunnit sig i Wien samtidigt?

Karlsson började leta i sin väska efter anteckningarna om den österrikiska huvudstaden som han till skillnad från Rom enbart hade på lösa papper. Precis när han tagit upp sin anteckningsbunke bromsade spårvagnen kraftigt. En ungdom på elsparkcykel hade svängt ut precis framför dem och sen tappat balansen på spåret.

– Jävlar, utbröt Karlsson som annars mycket sällan svor.

Ungdomen kom, som tur var, snart på fötterna igen. Karlssons anteckningar däremot flög ur Karlssons händer och låg nu spridda i total oordning på spårvagnsgolvet. En valp började äta på ett par av sidorna, men dess ägare var snabb och gav Karlsson papperna tillbaka innan de blev för förstörda. Karlsson fick hjälp även av andra medresenärer. Wienborna var tydligen ett hjälpsamt folk. Äntligen kunde han börja läsa.

Nej just det, så fel man kan ta, tänkte Karlsson. Det var inte Lenin, utan Trotskij som här hade druckit kaffe med Stalin på Café Central. Och året var 1913, direkt innan första världskriget bröt ut, när Wien var huvudstad i ett stort imperium, Europas näst största land, Österrike-Ungern.

I sin lärargärning hade Karlsson genom åren berättat om vilka planer som kan smidas över en kopp kaffe och en tårtbit. Han hade undervisat om krig och sen revolution, om byggandet av ett land där arbetarna skulle ha makten, men där allt slutade i svält, elände, nöd och död för miljoner av människor samt, för Trotskij's del, exil och en ishacka i huvudet.

På Café Central hade även den misslyckade konstnären Hitler druckit sitt kaffe. De hade sannerligen läst i samma menyer, stått i samma kö till toaletten. Tänk om Stalin fick tillbaka Hitlers växel och tänk om Trotskij hade sagt till Hitler att hans akvareller var fula, sen hade Hitler försökt klappa till honom men eftersom golvet precis hade moppats ramlade Hitler, slog huvudet i bordskanten och...

Det var det här med orsak och konsekvens. Oavsett vad, både Karlsson och hans tidigare elever visste hur både världskrig och revolution hade slutat.

Karlsson drack förstås sitt kaffe på Café Central där han fick stå i kö bara för att komma in. Lika självklart åt han en tårtbit på Café Sacher. Han studerade fasader och

turistgrupper, butiksfönster och tanter med friserade pudlar i koppel. Det blev en schnitzel till middag.

Väl tillbaka på stationen rullade nattåget ut från Wien klockan 19:23. De passerade vinodlingar. I kupén fanns en liten flaska mousserande som Karlsson avnjöt med de österrikiska järnvägarnas mjuka tofflor på sina fötter.

Kapitel 4

På Stazione Termini klev han av. Klockan var tio på morgonen. Nattåget hade ankommit en halvtimme efter tidtabell. Försenad, men för allra första gången befann sig Karlsson i den eviga staden, så vad spelade väl en halvtimme för roll?

Hotellet låg på promenadavstånd från stationen. På kartan uppskattade Karlsson distansen till ungefär en kilometer, men bråttom hade han inte, förseningen till trots. Incheckningen började inte förrän klockan tre. Till dess fanns gott om tid.

En kopp kaffe vore gott, tänkte Karlsson. Då kunde han sätta sig ner med sin guidebok och anteckningsblock och ännu en gång gå genom programmet.

Karlsson kunde allt om Roms grundande, legenden om Romulus och Remus. I detalj kunde han föreläsa om romarrikets uppkomst och fall. Genom trettiofem år hade kurslitteraturen varit full av bilder på Colosseum, Pantheon och Forum Romanum, statyer av Caesar samt mosaiker med gladiatorspel och älskande par. Lektionsminnena vällde upp.

Karlsson fällde en tår som landade i papperskassen, mitt på porslinsblommans växande knoppar. Dessa kunde när som helst brista ut i blom. Karlsson stod nu utanför ett café.

Egentligen kunde han inte italienska men han hälsade ändå med ett buongiorno och vid bardisken fortsatte han:

– Un cappuccino per favore.

Den gamla fickparlören som enbart samlat damm i bokhyllan där hemma hade fått följa med på resan.

Mannen i baren svarade med ett yes sir, I will make you a cappuccino. Karlsson satte sig vid ett litet bort och kaffet kom inom ett par minuter.

I sällskap med en god bok och ett gott kaffe går tiden alltid snabbt. Förutom cappuccinon hann det bli en croissant med chokladfyllning och lite felaktigt en caffè normale som Karlsson trodde var vanligt bryggkaffe men som visade sig vara espresso. Nåja, Karlsson var inte den som klagade. Klockan blev två, måhända kunde han få rummet redan nu.

Väl framme på hotellet fick Karlsson sitt rum direkt. Det var litet, men hade ett fönster som vette ut mot gatan och som dessutom gick att öppna. Försiktigt tog Karlsson upp sin porslinsblomma och ställde den i fönsterbrädan. Tillsammans såg de

bilarna och mopederna nere på Via Nazionale. På andra sidan gatan låg en gammal kyrka. Karlsson var överväldigad. Tänk att han inte hade åkt hit tidigare!

När Karlsson stod där i sina nästan övermäktiga tankar kände han plötsligt en söt doft som han först inte riktigt kunde placera. Sedan mindes han sin farmors stora porslinsblomma. Av den hade han fått sticklingen vars knoppar han i skolan alltid fått nypa av. Men nu kunde knopparna fritt öppna sig. Doften spred sig i det lilla hotellrummet. Karlsson blev helt hänförd..., men snart även lite dåsig.

– Kanske var det något i det där som den gamla rektorn hade sagt om blomallergi?

Karlsson lade sig på rygg på sängen ovanpå täcket. Kläderna behöll han på, han skulle ju inte sova.

Doften blev sötare, Karlsson dåsigare. Han blundade. För sitt inre såg Karlsson Michelangelo i fullt arbete med Adams skapelse i Sixtinska kapellet. Han såg Da Vinci i sin verkstad, bland redskap och modeller. Sen dök kejsare Augustus upp och några stora akvedukter. I bakgrunden ändrades ljuden från gatan.

Kanske somnade Karlsson ändå en minut eller tre. Han vred lite på sig och blinkade med ögonen. Jag slumrade visst till lite, tänkte han medan han blickade mot taket.

– Var där träbjälkar i taket när jag kom?

Med hakan mot bröstet upptäckte Karlsson att tårna stack ut från ett par lädersandaler.

– Men när tog jag på mig sandaler? sade Karlsson högt. Jag reste ju i mina bästa promenadskor! Smått förvirrad vickade han på sina tår, reste sig upp från liggande till sittande ställning och satte fötterna på golvet.

– Grovhuggen parkett i all ära men var är mattan som låg här?

Karlsson reste sig. Han försökte se sig i spegeln som hängde över skrivbordet men upptäckte att spegeln var borta. Borta var även skrivbordet.

– Har jag gått i sömnen?

Men porslinsblomman stod kvar i fönstret, så nej, någon sömngångare var Karlsson inte.

– Dig och din söta doft känner jag i alla fall igen, tänkte Karlsson. Han gick bort till blomman och tittade ut genom fönstret. Ute var det fortfarande ljust. Men bilarna och vesporna var borta. Hela ljudbilden var annorlunda. I stället för trafikens buller var gatan full av människor. Barn sprang omkring och folk gick runt i helt andra kläder än på förmiddagen. Åsnor drog stora lass med hö och hästarna hade med få undantag vagnar efter sig och det var inte turister som satt i dem.

– Kläderna, utbröt Karlsson som förutom fötterna för första gång såg ner på sin egen kropp. Där stod han, vid fönstret, iklädd en äggskalsvit tunika, och i fotändan på sängen, där han hade lagt sin jacka med många fickor låg nu endast ett stort tygstycke. En toga!

– Drömmer jag? Tankarna for igenom Karlssons huvud. Han bet sig i vänstra lillfingret och skrek så till av smärta.

Karlsson tog på sig togan, sprang ut ur rummet, nerför trappan och ut på gatan. Kyrkan var borta. Nu låg där en annan stor byggnad. Ett tempel? De pojkar som sprang

och lekte på gatan bar tunikor som nådde dem till knäna. Tunikorna hade inga ärmor. Flickornas hade däremot ärmor och gick helt ner till fötterna. Med lädersandaler och toga såg Karlsson ut som vem som helst. En man hade lila ränder längst ner på sin. Karlsson kom ihåg från en av de många läroböckerna han hade använt i undervisningen att lila ränder indikerade prästerskap. I ROMARRIKET!

Kapitel 5

Karlsson ramlade nästan omkull. Han såg en servering, gick dit, ville sätta sig ner och be om en kaffe. Men precis när han skulle be om en caffè doppio, alltså en dubbel espresso bet han sig, den här gången i tungan. Han insåg nämligen att han i så fall skulle få vänta länge. Först om ett tusen femhundra år skulle kaffet från Amerika komma till Rom!

Medan servitören stod och väntade på beställningen, försökte Karlsson tänka. Historieämnet handlade mycket om orsak och konsekvens. Visst fanns det otvivelaktiga fakta, men lika mycket fanns det resonemang och tolkningsmöjligheter.

Vad som just nu var orsak och vad som var konsekvens var dock en fråga som Karlsson inte kunde svara på. Han kunde bita sitt finger blodigt men ändå skulle han inte vakna. Det var alltså ett otvivelaktigt faktum att en orsak hade lett till den konsekvens att Karlsson befann sig i romarriket.

Om femtonhundrade år skulle Columbus upptäcka Amerika och därigenom också kaffet, eller ja... Karlsson hade i alla fall i lärargärningen försökt att vara ett med sin samtid, och börjat köpa elevernas argument om det bodde folk i Amerika även innan européerna kom och upptäckte dem.

Handeln mellan Europa och Asien hade dock funnits länge, genom det nätverk av karavanvägar som gärna kallades Sidenvägen. Just det, tänkte Karlsson, rika romare går klädda i siden. Vid den här tiden var det bara kineserna som visste hur man producerar siden. Från Kina kom även teet. Om folk går klädda i siden borde det också gå att beställa en kopp te.

Karlsson kollade sina fickor. Parlören låg kvar, men i stället för euro-sedlar låg där mynt av silver och brons. Karlsson bad servitören:

– Prenderò una tazza di tè per favore.

Servitören såg frågande på Karlson och svarade kort:

– Non intellego..

Svaret var inte riktigt det som Karlsson enligt parlören hade förväntat sig. Fast vad hade han egentligen förväntat sig? Det meste i Karlssons huvud var nu aningen kaotiskt. Sen gick det upp för honom. Och det var ju självklart. Latin!

Servitören måste ha sett den febrila aktiviteten i hans hjärnhalvor. Karlsson måste ha sett ut som en mycket annorlunda aktmålning, med öppen mun, frusen i ögonblicken, precis innan kloka ord skulle yttras. Men inte ett enda kom ur Karlssons mun. Han kunde ju inte latin!

– Vitrum vinum? frågade servitören.

Karlsson nickade, inte för att han visste vad han tackade ja till utan snarare för att något, ja vad som helst, hade gått bra just nu. Servitören försvann men kom strax tillbaka med ett stort lerkrus med rött vin. Vin, just det, självklart!

Den första chocken hade gått över. Karlsson drack och funderade.

Te var kanske bara för de kejsarliga hoven? Om nu inte Rom fortfarande var republik förstås, men han kunde ju inte lika gärna fråga vilket år det var. Dyrt borde det oavsett vara med tanke på hur långt det hade transporterats. Någon Vasco da Gamas sjöväg till Indien fanns ju ännu inte.

När servitören sagt vinum och Karlsson fått vin, hade han i alla fall lärt sig ett ord på latin. Karlsson beställde in ett lerkrus till medan han försökte hitta en förklaring på det som hade hänt.

Det var dock lättare sagt än gjort. I stället kom han ihåg otaliga bilder från diverse läroböcker, till exempel av toaletterna. Folk hade inte det hemma. I stället gick de till offentliga sådana, tjugo säten i rad, där romarna utan blygsel utträttade sina behov medan de diskuterade politik och andra angelägenheter. Eleverna brukade skratta och tyckte sådant var roligt. Det tyckte inte Karlsson. Han drack lite till.

Känslan kom smygande. Nu gick den inte att förtränga. Karlsson var kissnödig.

PRESENTATION AV FÖRFATTARNA

Elin Bolkéus

När jag läste den här kursen sommaren 2022 läste jag till ämneslärare i svenska och religionskunskap på högskolan i Gävle. Jag hade då ett år kvar på utbildningen. Är det något jag tycker om här i världen är det människor. Att se människor vara sig själva gör mig varm inombords, därav mitt intresse för sociologi och för att förstå förutsättningarna för oss att finnas i den här världen.

Linda Claremar

Jag är ämneslärare i religion och svenska som andra språk men har också jobbat som SVA-lärare för årskurs 1–6 och just nu jobbar jag som SFI-lärare för vuxna. När jag gick den här kursen sommaren 2022 hade jag precis haft fullt upp med att lära ut nybörjarsvenska till lågstadielever från Ukraina. Jag har en bakgrund inom kyrka och socialt arbete och brinner särskilt för de elever som har särskilda utmaningar i skolan.

Martin Ekenvärn

Martin Ekenvärn är 40 år och bosatt i Varberg med sin familj. Han arbetar som lärare i samhällskunskap och religion på Introduktionsprogrammet, individuellt alternativ. Skriver främst under loven, och då helst skräck eller science-fiction.

Anna Charlotta Gräslund

Jag har jobbat som lärare sedan jag var tolv och det var några år sedan (tänk utsvängda V-jeans.) Jag undervisar i franska och akrobatik på Kungliga Svenska Balettskolan i Stockholm. Är även legitimerad i engelska, ryska och svenska som andraspråk.

Bente Halvorsen

Jag heter Bente Halvorsen och arbetar som svensklärare. I hela mitt liv har jag fascinerats över människans berättelse, andras, såväl som min egna. Det roligaste med mitt arbete är att få följa mina elevers utveckling till att hitta sina egna skriftspråkliga jag.

Grammatik var länge ett rött skyнке för mig, såväl i grundskola som i högre utbildning. Det var först som Kajsa Thornberg på Linköpings universitet öppnade mina ögon för hur språket kan sorteras som det lossnade för mig. Idag älskar jag grammatik - från det minsta morfemet till den fullständiga satslösningen.

Min förhoppning är min kärlek till språket ska föras vidare till mina elever och att de ska se det vackra i grammatiken.

Louise Hansson

Värmlänning som studerar till grundlärare med inriktning F-3 vid Uppsala universitet. Jag har tre terminer kvar av min lärarutbildning. Att skriva är kull!

Åsa Isaksson

Åsa Isaksson, lärare med 30 år i yrket. Sedan examen har jag arbetat som fiollärare i Kulturskolan. För fyra år sen fick jag en delad tjänst inom kommunen, som innebär att jag även arbetar som lärare i svenska som andraspråk på högstadiet. Det har väckt min lust att inte bara uttrycka mig musikaliskt utan även använda det skrivna ordet för att ge röst åt mina erfarenheter inom skolans värld under min yrkeskarriär.

Johnny Normark Friskilä

Historielärare för högstadiet och gymnasiet men i huvudsak verksam som reseledare. Att skriva är roligt men det kräver research. Genom att skriva vill jag själv lära mig, samtidigt som jag vill lära ut. I *Historielärare Karlsson och porslinsblomman* låter jag magisk realism möta kurslitteraturen. Det saknas knappast skönlitterära berättelser med historiskt tema, men något jag som historielärare saknar är texter där ett narrativ, en fiktiv berättelse möter kurslitteraturen. Och är det något som inte finns, ja då får jag försöka skapa det själv.

Hanna Olenius

Jag läser till ämneslärare vid Örebro universitet. I höst börjar jag termin 7. Att skriva är för mig både hjärngympa och en möjlighet att utvecklas. Jag gillar att säga ja till livet.

Lina Pascal

Lina Pascal är legitimerad gymnasielärare i engelska, franska och mediekommunikation. Hon jobbar just nu med ett våldsförebyggande projekt som RFSL Stockholm driver med stöd från Jämställdhetsmyndigheten. Hon tänker att skrivande alltid har varit ett sätt att göra världen bättre – särskilt när berättelserna kommer från oväntade håll.

Lisbet Zacconi Malmodin

Sedan 2001 ämneslärare i matematik, NO och teknik. Min lärarutbildning läste jag i Stockholm och sedan dess har mitt arbetsliv varit intensivt. Jag kopplar av när jag skriver och jag skriver mycket. Under intensiva perioder med mycket stress kan det dock hända att det går lång tid mellan skrivpassen och då är det som om något byggs upp inom mig, en disharmonisk spänning. Egentligen vill jag ha mer tid att skriva. Kanske kan det bli så i framtiden. Jag läser mycket olika litteratur för att utveckla mitt eget skrivande, men naturligtvis också för att jag älskar att läsa.

Elisabet Övermo

Högstadielärare i svenska och svenska som andra språk. Därtill behörig i historia och religion. Jag har varit lärare i 20 år och stortrivs med svenskan och gillar verkligen att arbeta med de få nyanlända elever vi har på skolan. Det ger mig perspektiv på tillvaron i svensk skola.

